

AZ

ALSOZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1891. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 2—3. NAPJAIN

SÁROSPATAKON

TARTOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

1891. ÉVI OKTÓBER HÓ 26. NAPJÁN

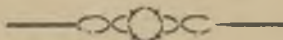
TARTOTT RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

Nyomtatta Steinfeld Béla, az ev. ref. főiskola betűivel.

1892.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1891. évi szeptember hó 2—3. napjain Sárospatakon tartott közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Kopré Ferencz esperes, *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok mint elnök; továbbá *Bodolai József*, *Keresztúri József*, *Gecsei Péter*, *Tóth Lajos*, *Körössi György* papi, *Bódogh Károly*, *Szinyei Gerzson*, *Vecsey Oláh Miklós* világi tanácsbírák; *Bálint Dezső*, *Barati Ferencz*, *Hézszer Emil*, *Horváth János*, *Farkas Lajos*, *Zitás Bertalan*, ifj. *Zitás István*, *Fürjész Tamás*, *Pálóczy József*, *Sallai Sándor*, *Réthy Pál*, *Szánthó István*, *Lábos István*, *Végh János*, *Kovács János*, *Páricsy József*, ifj. *Olajos Pál* rendes, *Erdélyi József*, *Semsey József* helyettes, *Somogyi József*, *Réz László*, *Szabó Pál*, *Kovács István* segédlelkészek; *Buza János* sárospataki, *Géresi András* vajdácskai, *Csécsy Nagy Pál* vámosújfalui képviselők; *Mitrovics Gyula*, *Radácsi György* főiskolai tanárok; *Debreceni Bertalan* jogigazgató stb. Jegyzők *Kónya András*, *Czinke István*, *Komjáthy Gábor* és dr. *Kesső Géza*.

1. Elnök-esperesünk alkalmi szép és buzgó imájában Isten segedelmét és áldását kérvén tanácskozásunkra, utána *Meczner Béla*, egyházmegyénk gondnoka meleg szavakban hívja fel a gyűlést alkotó tagokat s a jelenlévő érdeklődőket, hogy e sok tekintetben kiváló fontosságú gyűlés céljának elérésében és feladatának megoldásában az elnökséget támogatni sziveskedjenek. Beszédét a jelenlévők szívélyes üdvözlésével végezve, a tanácskozást megnyitottnak nyílták.
2. Az egyházak képviselői megbízó leveleiket bemutatván, igazoltatnak.
3. *Zombori Gedő* papi, br. *Vay Sándor*, *Pilissy Ferdinánd* és *Meczner András* világi tanácsbírák esperesi úton jelentik, hogy kényserítő körülményeik miatt tanácskozásunkban részt nem vehetnek. Tudomásúl szolgál.
4. Olvastatott az augusztus hó 7-én, Sárospatakon tartott rendkívüli egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyve, mely szerint a zsinati képviselőkre beadott s akkor felbontott szavazatok általános több-

ségével csakis Meczner Béla egyházmegyei gondnok lett világi rendes képviselőül megválasztva; a papi rendes és mindkét póttagságra pedig újabb szavazás elrendelésének szüksége állván be, szűkebb körű szavazás végett kijelöltettek a legtöbb szavazatot nyert egyének és pedig rendes képviselőül Kopré Ferenc esperes és Zombori Gedő tanácsbíró, pótképviselőkül papi részről Czinke István és Tóth Lajos, világi részről Szinyei Gerzson és br. Vay Sándor tanácsbírák.

A beadott szavazatok jelen gyűlésünkben felbontatván, azok többségével rendes képviselőül Kopré Ferenc esperes, egyházi póttagül Czinke István, világi póttagül Szinyei Gerzson tanácsbíró választatott meg.

A megválasztott képviselők a közgyűlés szivélyes üdvözlése közben ilyenekül kijelentetvén, Meczner Béla egyházmegyei gondnok társai nevében is megköszönve az egyházmegye megtisztelő bizalmát, körvonalozza azon álláspontot, melyet mint az egyházmegye bizalmának letéteményesei, a zsinaton elfogalandanak s részletezi azon elveket, melyeket működésükben irányadóknak tart s egyszersmind lelkesedéssel kijelenti, hogy azon határozományoktól, melyeket egyházmegyénk a zsinati előmunkálatra nézve az egyházkerületre is felterjeszt, s melyek a magyarországi ev. ref. egyháznak zsinatpresbiteri rendszerével azonosak, soha egy lépéssel sem térnek el, hanem egész lélekkel és minden erejükkel oda fognak működni, hogy egyetemes egyházunk szervezete, alkotmánya sértetlen állapotában megtartassék, minden jogfosztástól nem csak megóvassék, hanem úgy az egyes egyházak mint az egyházi tisztviselők előmenetele és boldogulása is előmozdíttassék. A lelkes beszéd méltó lelkesedéssel fogadtatott.

5. A tanítók képviselőjére vonatkozó szavazatok felbontatván, kitünt, hogy a beadott 57 szavazat közül 30 Barta János kesznyéteni, 27 Szilva János tállyai tanítóra esett,
minek folytán Barta János kesznyéteni tanító az alsó-zempléni egyházmegyei tanítók egyik elválasztott képviselőjéül kijelentetett.
6. Azon alkalomból, hogy szeretve tisztelt püspökünk 50 éves lelkési és 25 éves püspöki hivataloskodását a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés alkalmával úgy a főtiszteletű egyházkerület, mint a miskolci ev. ref. egyház is szándékozik megünnepelni: az ünnepelthez egyházmegyei közgyűlésünk a következő üdvözlő feliratot intézi:

Főtisztelendő és méltóságos Püspök úr!

Szeretve tisztelt Főpásztorunk!

Minden társadalom életképességének mértéke, jövődjének alapja s egyszersmind biztosítéka azon tisztelet és kegyelet, melylyel nagyjai iránt viseltetik; mert Nagy idők nincsenek Nagy emberek nélkül.

Ha van társadalom, melynek leginkább volt szüksége ily Nagy emberekre a múltban, hogy élete megerősödjék és van szüksége a jelenben, hogy jövő nagysága biztosíttassék: úgy az a magyarországi ev. ref. egyház!

Mindenki tudja s beismerni kénytelen, hogy ezen egyháztársadalomnak fejlődését a múltban, megerősödését a jelenben, nagyságát és virágzását a jövőben nem a világszerinti hatalom és gazdagság, hanem vezéreinek kormányzói bölcsesége, önfeláldozó munkássága s azon igaz keresztyéni szeretet biztosította és biztosítja, mely szerint «a jó pásztor életét adja az ő juhaiért.»

Ez a tudat és az ebből önként származó hála és kegyelet őszinte érzelmei nyilvánulnak azon általános lelkesedésben, melylyel a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület Főtisztelendőséged 50 éves lelkési és 25 éves főpásztori áldásteljes működésének elismeréseül ünnepet szentel.

Jól tudjuk mi azt, hogy az ünnep fényét, — mely nem csak a kormányzása alatti kerületnek, hanem az egész magyar református egyháznak örömnépe — az alsózempléni ev. ref. egyházmegye hozzájárulása alig emelheti; mindazáltal szívünk túláradó érzelmeinek ellent nem állhatva kérjük: engedje meg szeretve-tisztelt főpásztorunk, hogy felszámíthatlan érdemeinek szerény méltánylásául, igazi atyai szeretetének s azon testvéries viszonynak, melyben kormányzottaihoz áll, némi viszonzásául legmélyebb hálnaknak és őszinte szeretetünknek ez alkalomból mi is kifejezést adjunk és fogadja kedvesen azon tiszta szívből eredő jó kívánságunkat, hogy főtisztelendő urat, szeretett főpásztorunkat az isteni gondviselés az egyetemes magyar református egyház s különösen egyházkerületünk javára, öröme és dicsekedésére lankadatlan testi és szellemi erőben még igen sokáig tartsa meg!

Hódoló tisztelettel lévén Sárospatakon, 1891. szeptember hóban

az alsózempléni ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

7. Tárgyalás alá vétetvén az egyházmegyebeli lelkési értekezleti köröknek a zsinati törvényjavaslatra készített s beterjesztett munkálatai, azok alapján mindenek előtt kimondja közgyűlés, hogy §-ról §-ra észrevételeket tenni nem tartja feladatának, amennyiben ez teljesen a zsinati tárgyalás teendője lesz, hanem szorítkozik majdnem kizárólag az elvi jelentőségű fejezetek és szakaszok megbírálására s oly általános és nagyfontosságú intézkedések megemlítésére, illetőleg zsinati tárgyul való ajánlására, melyek a törvényjavaslatból a bizottságok által kihagyattak, holott elsőrangú zsinati ügyekül minősíthetők s a politikus elodázást meg nem tűrik. Ilyenek: a lelkési és tanítói fizetések és stoláris jövedelmek korszerű rendezése; az isteni tisztelet reformja s ezzel összefüggésben a keresztelés, úrvacsora-osztás, esketés, temetés idejének és helyének szabályozása; az ág. evangélikusokkal való viszony rendezése; s egy időben tartatván a két nagy protestáns egyház zsinata, legalább a közigazgatási unió megkísérlése; a házasságjog új kodifikálásának követelése; a törvényesen bevett vallásfelekezetek teljes jogegyenlőségének az 1848. XX. t.-c. alapján megvalósítása; az alapok és alapítványok méltányos rendezése; a protestáns egyházak

főrendiházi képviseltetésének igazságosabb és egyházi szervezetünkkel megegyezőbb oly arányú kiterjesztése, hogy vagy minden püspök és főgondnok főrendiházi tag legyen, vagy minden egyházkerület a főrendiházba egy papi és egy világi tagot választhasson élethossziglan tartó megbízatással: továbbá miután a protestáns egyház a maga iskoláinak fentartásával oly óriási terhet emel az állam helyett, követeltessek *államsegély* a tisztességesen megélni nem tudó minden fokú iskolák részére, úgy azonban, hogy ezen segélyért az iskola felekezeti jellegét ne legyen kénytelen feladni; a vasárnap megszentelése szigorúbb törvény által kötelezővé tétessék s ezzel kapcsolatban követelje a zsinat azt is, hogy az ünnepontás mellett az Istenkáromlás, erkölcsmételyező fajtalan beszéd és iszákosság szintén törvényes megtorlás alá essék, nemcsak, hanem a presbitériumoknak e bűnökkel szemben a régi fegyelmezési s legalább 10 frtig terjedhető bírságotlasi jog visszaadassék, mert ha ezután is csak a járásbíróóságok jóindulatára leszünk utalva, akkor a szigorúbb törvény sem sokat ér; az ünnepnek mindenütt két napra szállíttassanak alá s egyházi beszéd tartása csak az első napon engedtessek meg, második nap délelőtti a lelkész bibliát magyaráz, délután imát mond abból az egyszerű indokból, mert egy ugyanazon témáról két nap alatt négyszer prédikálni oly erőforgácsolás, melylyel növekedő arányban áll a prédikáció tartalmi becsének, a hívek őszinte érdeklődésének és lelkiépülésének fokozatos csökkenése.

Ami a törvényjavaslatnak elvi jelentőséggel bíró intézkedéseit illeti, ezeknél első sorban a «közigazgatási bíróság»-ról, más szóval az egyházmegyei és egyházkerületi tanácsokról szóló újítás érdemli ki különösebb figyelmünket, melynek szervezete a javaslat *hatodik részében* körvonaloztatott.

Egyházmegyénk ezt az új hatóságot elvetendőnek s így a törvényjavaslat említett részét egészen elhagyandónak tartja, mert a jelenlegi szervezetű közgyűléseket leglényegesebb jogaitól megfosztani s a legfontosabb ügyeket tanácskozási körükből kivonni akarná, a mi pedig ellenkezik egyházalkotmányunk ősi alapelvével, szervezetiünk természetes fejlődésével, a közügyekre való befolyásunknak csak 10 évnél előbb megszerzett jogával, egyházi közszabadságunknak mindig féltékenyen őrzött érdekeivel; ezen kívül nagy mértékben csökkentené az egyházi ügyek iránti érdeklődést, s teljesen meggátolná a lelkészeknek és egyházaknak a közügyekre való befolyását. Ugyanazért egyházmegyénk a jelenleg érvényben levő szentesített egyházi közigazgatási törvényt, mely 10 évi tapasztalat folytán egészen jónak és célszerűnek bizonyult, továbbra is érvényben hagyandónak véleményezi.

Másik lényeges újítása a törvényjavaslatnak az egyházak szavazatának lélekszám szerinti kibővítése, mely életgyökerében támadja meg őskeresztyéni demokratikus egyházalkotmányunkat, mely szerint minden jog forrása a gyülekezet s minden gyülekezet, népességére való tekintet nélkül egy önálló szerves egész s így egyiket a másik felett semmi előjog nem illetheti. Ez szintén mellőzendő a következő okokból:

A nagy egyházaknak egymással való szövetkezése esetén, — a minek lehetősége épen nincs kizárva, — a kis egyházak, — melyeknek fenntartása pedig sokkal súlyosabb terheket ró a tagokra, mint a nagy és rendszerint alapítványokkal rendelkező egyházaké — lassanként minden befolyásukat elvesztenék az egyházkormányzóságra nézve, a mely körülmény a vallásos buzgóságot és áldozatkészséget a hívekben nagy mértékben csökkentené s talán végkép kioltaná.

De meg az a buzgalom, melylyel a javaslat a többi szavazati jogból kifolyólag a nagyobb egyházak tekintélyének a kisebbekkel szemben való emelésén működik, nagyon élénken emlékeztet arra a jézusi szellemmel merőben ellenkező küzdelemre, mely a római, konstantinápolyi, jeruzsálemi, antiokhiai és alexandriai egyházak közt folyt az elsőség miatt; a mely ha Róma és Konstantinápoly győzedelmével, de egyszersmind a keresztyén egyház kettészakadásával végződött.

Továbbá a több szavazati jogban kimondott elv veszedelmes következtetésekre vezethet, a mennyiben a lelkek szeporodása az egyházak szavazatának még nagyobb számra emelését is indokolttá teszi; sőt ebből kifolyólag az is megtörténhetik, hogy a több egyházi adót fizető tagok a lelkész és egyházi hivatalnokok választásánál magoknak több szavazati jogot követeljenek.

Végül protestáns egyházi szervezetünkkel megegyezőleg a nagyobb egyházak csakis egy módon nevelhetik szavazati jogaikat, úgy nevezetesen, ha több lelkészi állomást tartván fenn, mintegy több önálló egyházat képeznek. Mert valamint presbitérium nincs lelkész nélkül, épenúgy nem jótalan követelés, hogy minden rendes lelkésznek meg legyen a maga presbitériuma, habár csak azon célból is, hogy az egyházi kormányzatban szavazatával ő is részt vehessen. Ép ezen szempontból nincs már indokolva, hogy akár az egyházak az általuk fenntartott iskolák jogán, akár magok az iskolák szavazati jogot nyerjenek, amennyiben az iskolák nem képezvén presbitériumot, magoknak olyan jogot, minőt az egyházi törvény és a gyakorlat kizárólag a presbitériumnak ad, nem igényelhetnek.

A konventi tagoknak az egyházkerületi közgyűlés által való választásához szintén nem járulhat egyházmegyénk.

Az egyházkerületi közgyűlés ugyanis, melynek egy része mint például az egyházmegyék képvisellete, csupán egy gyűlés tartamára nyerte megbízatását, nem lehet jogosítva három évre terjedő felhatalmazást adni a kebeléből választandó konventi tagoknak. De meg a konvent «zsinat egyiütt nem léte esetén képviseli a magyarországi református egyházat úgy a felekezetek, mint az állam irányában,» tehát akkor a zsinatot helyettesíti s így csak egészen természetes a követelés, hogy az egytetemes egyház képviselétének, a konvent tagjainak választása a presbitériumok által eszközöltessék, mert csak az esetben mondhatja a konvent magáról, hogy a magyar ref. egyház képviselő-testülete, ha megbízatását az egyházaktól nyeri. — Veszélyesnek tartja egyházmegyénk a törvényjavaslat azon indokolását, hogy mert az egyházkerületi képviselőket az egyházmegyei közgyűlés választja, tehát ennek meg-

felelőleg a konventi képviselőket az egyházkerületi gyűlések választják, mert ebből «az alsó fokoknak a felsőbb forum szervezésére vezető következetességből» végre az is következhetnék, hogy tehát a zsinati képviselőket a konvent választja. Mindezeknél fogva ez újítást mellőzendőnek tartjuk s ragaszkodunk a konventi tagoknak a presbitériumok útján leendő választásához, annyival inkább, mert csak az ily választásban látunk kellő garanciát arra, hogy ez a legfőbb felelősségi forum nem fog az egyházkerületi gyűléseken esetleg felszínre kerülő túlopportunus elemek által meglehetősen titkos konferenciákon előre kiszemelt emberekből alakíttatni meg, hanem olyanokból, kiknek hajthatatlan meggyőződéséhez és puritán gondolkodásához a gyanúnak még csak árnyéka sem fer.

Az árvákról és szegényekről való gondoskodást s az e téren felmerülő teendők ellátására egy új állásnak, a *szegények gondnokának* szervezését örömmel üdvözli egyházmegyénk.

Hogy az *esperesek és egyházmegyei gondnokok* hivatalos esküjüket az egyházmegyei gyűlések előtt tegyék le, s ezek által erősítsenek meg: a törvényjavaslat e rendelkezése egy régi óhajtnak tesz cleget, épen azért törvényerőre emelendő.

A lelkészválasztásra vonatkozólag egészen új törvényjavaslat készítését tartjuk szükségesnek és pedig a szabadválasztás alapján.

Az egyházi adózásról szóló részt első lépésnek tartjuk egy igazságosabb egyházi teherviselésnek behozatalához. E tekintetben követelendő a birtokaránylagos — helyesebben a vagyonossághoz, a módhoz mért — adózásnak behozatala. Hogy azonban egyes nagyobb birtokosok rovására e tekintetben némely presbitériumok túlságba ne menjenek, a kivetendő egyházi adó legmagasabb összege, törvény által határozottassék meg.

A közalapról szóló résznél óhajtja egyházmegyénk, hogy egykét szétszórt lélekért a már meglevő régi gyülekezetek ne engedessenek pusztulásra jutni, vagyis, hogy a közalap jövedelmeiből az ú. n. missziói célokra évenként ne fordítottassék több, mint az évi jövedelemnek 10 (tíz) %-ja; továbbá hogy az egyes gyülekezetek által fizetett összegnek negyed része hagyassék vissza az illető gyülekezeteknek, hogy adózásuknak önmagok is lássák némi hasznát. Végül, mivel a közalapi járulékok mindenkor készpénz természetűek, azok a községi pénztárnál a községi adóval szedessenek be.

* * *

Az egyes szakaszokra vonatkozó jelentősebb észrevételeink a következők:

1. Az 5. §-ra vonatkozólag óhajtjuk, hogy az egyházi adó, illetve a lelkészi és tanítói fizetés beszédese továbbra is a presbitérium és gondnok kötelessége maradjon. Mikor azonban a polgári hatóság segedelmére van szükség, az egyház előljárósága ne kénytelenítettessék oly hosszú utat tenni meg behajtási kérelmével, amíg a jelenleg érvényben álló törvény utalja, hogy t. i. minden egyes esetben az esperest, az alispánt s általok a szolgabíró keresse meg, hanem egyenesen és közvetlenül a helybeli előljáró

ságot keresse meg, s ez előjáróság az ide vonatkozó szentesített törvény egyszerű felmutatására vagy arra való hivatkozásra az egyház követelését behajtani, felelősség terhe alatt köteleztessek.

2. Az egyházalkotmányi általános határozatok 9. §-át egyházmegyénk teljesen törlendőnek vagy pedig gyökeresen, módosítandónak tartja olyformán, hogy az erdélyi egyházkerületnek alkotmányos szervezete is a zsinatpresbiteri rendszerrel (presbiteri képviselet) vagy is a többi 4 egyházkerület alkotmányával teljesen összhangzó legyen, vagy pedig — ha a zsinat e méltányos kívánságunkat teljesíteni nem volna hajlandó — az erdélyi egyházkerület képviselőitől a szavazati jog vétessék el az oly ügyek konventi és zsinati tárgyalásánál és eldöntésénél, melyek csupán a többi 4 egyházkerületnek képezik közös ügyét s Erdélyt nem érintik s az olyan határozatok hozatalánál, melyeket Erdély — külön szervezetéből kifolyóan — magára nézve kötelezőknek el nem ismer.

3. Tovább menve tévesnek és következetlennek tartjuk az I-ső és II-ik rész beosztását. Ez utóbbi alá van ugyanis sorozva az «Egyes egyháztagokról» szóló fejezet, holott az nem foglal magában egyebet néhány bibliai idézetről és a 18. §-ra való utalásnál; az egyháztagok jogai és kötelességei pedig tényleg az I-ső rész első fejezetében vannak — mint egyedülilletékes helyen — előszámálva. Az I-ső rész első fejezetének tehát helyesen ez lenne a címe: «Az egyházközsegekről és egyes egyháztagokról»; a II-ik részé pedig: «Az egyházi tisztviselőkről», mert az egyháztagoknak a tisztviselőkről szóló részben semmi helyök.

4. A 16. §. úgy módosítandó, hogy a ki több községben rendelkezik fekvő birtokkal, mindenütt járúljon az egyház fentartásához, ha nem egészen olyan arányban is, mintha csak azon egy helyen volna birtoka.

5. A 22. §. úgy módosítandó, hogy a hol 2 tanító van, azok közül mindig a hivatalkodására nézve idősebb legyen a presbitérium tagja, mert ezek eddig rendszeresen egymásra szavaztak s így általános többséget soha sem nyert egyik sem.

6. A 28. §. 11-ik pontjának kikezdése, mint már előbb említve és indokolva volt, kihagyandó.

7. A 29. §. szerint «a presbitérium elnöke a rendes vagy helyettes lelkész.» Ehez hozzáteendő, hogy «a lelkész akadályoztatása vagy távolléte esetén az ő egyenes megbízásából a *segéd-lelkész is*, a kinek e szerint szavazati joga is legyen.

8. A 39. §. megtoldandó ezzel: «Az egyházmegyei közgyűlést az esperes vagy helyettese imával nyitja meg.»

9. A 46. §-ból ez a kifejezés «beleegyezésével» kihagyandó, mert e nélkül az egész módosítási vagy változtatási szándék illusoriussá válik.

10. Az 53. §. d) pontjához hozzátoldandó az egyházmegyéknek a szentesített törvényben biztosított azon joga, hogy a lelkész és tanítóképesítő vizsgákra képviselőket küldhessenek. E jog fentartása még azon esetben sem felesleges, ha azt ez idő szerint tán nem veszik is igénybe. Természetes, hogy e képviselők szavazati joggal bírnak.

Ugyanezen §. f) pontjára már előbb megtettük észrevételeinket.

12. Az 59. §. szerint «A konvent üléseit rendszeren Budapesten tartja.» Egyházmegyénk véleménye szerint a konvent gondolkozásának s határozatainak sokszor más irányt adna az, ha üléseit nem mindig Budapesten tartaná; ugyanazért nem csak fakultative de határozottan kimondandónak tartjuk, hogy «a konvent üléseit felváltva mindig más és más egyházkerületben tartsa.»

12. A 69. §-nál kívánjuk, hogy a tiszáninneri egyházkerület — tekintettel Torna és Felső-Zemplén jelenlegi háttérbe szorított helyzetére — 16 zsinati képviselő választására jogosíttassék, annival inkább, mivel egyházkerületünk 8 egyházmegyéből áll s mivel a javaslat a dunántúli kerületnek 12 képviselő helyett 14-et tesz kilátásba.

13. A 98. §. b) pontja szerint «a főgondnokok a presbitériumban a lelkészszel együtt elnökölnek.» Ez ellenmondásban áll a 29. §-sal, a mely szerint a kettős elnökség továbbra is fentartható, „ha eddig gyakorlatban volt“, azért is e feltétel a 98. §-ba is betendő.

14. A 116. §. helyett az egyházi törvény 94. §-a továbbra is érvényben hagyandó, mivel semmi ok sincs reá, hogy az egyházmegyék, illetőleg az esperesek jogköre a segéd- és helyettes lelkészek ügyeinek intézésében megszoríttassék.

15. A 117. §-ban a lelkészek teendői közé «az imádkozás» is betendő.

16. A 126. §. szerint megkívántatik, hogy a keresztelésnél a keresztszülők vagy helyetteseik — «komoly akadályoztatás eseteit kivéve» — jelen legyenek. Az idézett közbevetett mondat kihagyandó, mert éppen arra valók a helyettesek, hogy a komolyan akadályozott keresztszülőkért helyt álljanak. Tehát világosan kimondandó, hogy «keresztelés keresztszülők vagy azok helyettesei nélkül nem történhetik.» A lelkészek azonban a helyettes keresztszülőket az anyakönyvbe beírni kötelesek.

17. A 136. §. utolsó mondata, mely szerint a betegek, foglyok és halálra ítélték körüli eljárást «az érvényben álló agendában foglalt utasítások határozzák meg», kihagyandó, mert olyan agenda és olyan utasítások nincsenek.

18. A 149 §. intézkedik a lelkészek hivatalos öltözetéről, s ez intézkedésben csak mintegy odavetve említi meg a *palástot* is. Egyházmegyénk a palástot sokkal fontosabb papi jelvénynek és sokkal jellemzőbb prófétai örökségnek tartja, semhogy annak ügyét oly könnyen elintézhetőnek vélné: azért a palást viselésére egy egészen külön §-t kíván, melyben határozottan ki legyen mondva, hogy a lelkész egyáltalán végezhet e palást nélkül hivatalos teendőit? A többi hivatalos ruhára elégnék tart annyit kimondatni, hogy «a lelkészek öltözetükben is a társadalmi illem követelményeinek megfeleljenek s legyenek mindig egyszerűen, de tisztességesen öltözködve.»

19. A 154. §-ban határozottan kimondandó, hogy «az egyházmegyei tisztviselők és egyházkerületi tanácsbírák mindenütt 10 (tíz) évre választatnak.»

20. A 186. §-ból azon utolsó kifejezés «melyből legalább egy évet első osztályú egyházban töltöttek», kihagyandó, mert az leg-

több esetben nem tőlök, hanem az intéző egyházi felsőbbbségtől függ, tehát e feltétel csak a protekciónak nyitna tágas kaput.

21. A 192. § ből, illetve annak C) pontjából kihagyandó eme kifejezés: «vagy egyházi hatóság által való nyugalmazás», mert egyházmegyénk véleménye szerint a lelkészi nyugdíjintézet felállítása ez idő szerint sem nem kívánatos, sem nem szükséges.

22. A 199. § úgy módosítandó, hogy a 8 napi határidő helyett 30 nap engedessék az egyháznak arra, hogy meghívás útján eszközözendő lelkészválasztási szándékát az esperesi hivatalnak bejelentse; továbbá hogy meghívás útján való választás csak azon esetben engedtesse meg, ha a gyülekezet tagjainak általános többsége egy egyénben állapodik meg.

S a hol a lelkész választási ügyekben küldöttségek kinevezéséről van szó, az egyházi kiküldöttet az esperes, a világit az egyházmegyei gondnok nevezze ki.

23. A 208. §. 3-ik kikezdése úgy módosítandó, hogy «a választás alá jövő lelkészt saját szolgálati helyén a választó egyháznak csak a presbitérium által választott és megbízó levéllel ellátott — legfeljebb 5 (öt) tagból álló küldöttsége hallgathatja meg.»

24. A 210. §. harmadik kikezdése azt mondja, hogy «ha valamely minősített egyénnek a választó egyházba való rendelése el nem kerülhető, az ilyen, vagy általában ott helyben szolgáló segéd- vagy helyettes lelkész nem pályázhat.» E kikezdés egészen kihagyandó, mert ez a pályázókkal szemben az intéző köröknek önkénykedésre nyit hat kaput.

25. A 217. § hoz hozzáteendő, hogy a lelkészválasztásnál a szavazati *tiszta lapok* előre elkészíttessenek, s a lelkészi hivatal pecsétjével ellátva csakis a választás helyén osztassanak ki s a szavazás csak az ily lapokkal legyen érvényes, mert ez által lehet megakadályozni azt, hogy egyesek bizonyos nevekkel előre beírt lapokat adjanak a választók kezébe.

26. A 223. §. második kikezdése törölnendő, mivel a 194. §. b) és d) pontjainak a választási engedély megadása előtt kell eleget tenni; de a törvényszerűen megejtett választást felfüggeszteni nem lehet, amennyiben ez által nem a hanyag vagy vétkes egyház, hanem a megválasztott lelkész volna saját hibája nélkül büntetve.

27. A 227. §. első kikezdése, mely szerint «az új lelkész az általa elfogadott egyházban legalább egy évig szolgálni kötelezve van» kihagyandó, mert ez nem csak a jóra valóbb lelkészeket, de a jóra valóbb egyházakat is indokolatlanul sújtja.

28. A 231. §. így módosítandó: «Ha a választás ellen 14 nap lefolyása alatt indokolt panasz adatik be, az esperes a meghívásra az engedély kiadását felfüggeszti s a panasz megvizsgálása végett küldöttséget nevez ki; a költségek fedezésére a vádat emelők 50 frtot tartozván előre letenni.» Nem lehet ugyanis megengedni, hogy mint a javaslat mondja, a panasz először az illető egyház presbitériumának küldessék ki s annak nyilatkozatától tétessék függővé a további intézkedés, vagyis a panasz visszautasítása, vagy pedig a vizsgálat elrendelése, mert tapasztalt dolog, hogy a választásoknál igen sokszor épen a presbitérium tagjai követnek el törvény ellenes dolgokat, tehát ők sokszor saját ma-

gok ellenében elfogulatlan bírák nem lehetnek. Az ő jelentésük-től tehát nem lehet függővé tenni az eljárást, hanem indokolt panasz esetén a vizsgálat azonnal elrendelendő.

29. A harmadik rész IX-ik fejezete, mely szól az özvegyi és kegyeleti évekről, egészben kihagyandó, s az e tárgyban való intézkedés továbbra is az egyházkerületek belkörü ügyéül tartandó fel abból az okból, mert az összes egyházkerületeket sőt még az egyes egyházmegyéket is e tekintetben egy általánosan kötelező szabály vagy törvény alá vonni se nem lehetséges, se nem igazságos,

30. A 272. §, a. konventnek feladatává teszi, hogy az országos református lelkészi nyugdíjintézet kérdésével tovább is foglalkozzék s arra nézve a közelebbi zsinat elé tervezetet terjesztszen be. Egyházmegyénk ellenkezőleg azt óhajtja, hogy a konvent a nyugdíjintézet ez idő szerinti mellőzésével a *gyámintézet* kérdésével foglalkozzék oly formán, hogy a gyámintézetbe a református tanárok is felvétessenek mindaddig, míg róluk államilag gondoskodva nem lesz, s ez intézetre nézve már a legközelebbi zsinatra terjesztszen be végleges tervezetet.

31. A 384. §. úgy módosítandó, hogy az egyházi hivatalnokok fegyelmi ügyei ne nyilvános közgyűlésben, hanem kizárólag a fegyelmi bíróság előtt tárgyalassanak. Eltekintve a javaslatból, óhajtja továbbá egyházmegyénk, hogy

a) az egyházak és lelkészek, — sok nemű ingyen szolgálataik fejében — az utadói alól mint eddig fel voltak mentve, úgy ezután is mentessenek fel;

b) a református hittanhallgatók legalább az alapvető jogi ismeretek megszerzésére köteleztessenek, hogy mindinkább szövevényesebbé váló egyházjogunkban és tételen törvényeinkben eligazodni tudjanak; végül

c) a konfirmálás kötelezőleg Áldozó Csütörtökre tétessék, hogy így az egyház új önálló tagjai Pünkösztben, mint a ker. egyház alakulásaünnepén vehessenek részt legelőször az Úrvacsorájában.

8. A hegyalja-harangodói lelkészi kör a következő határozati javaslatot s egy belmissiói társulat alakítására vonatkozó tervezetet terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé:

Határozati javaslat: Tekintettel azon történeti igazságra, hogy a ker. anyaszentegyház alapja a felebaráti szeretet és könyörületesség, — az *egymás terheinek hordozása* elvén vettetett meg;

tekintettel arra, hogy az egyház társadalmi intézmény is, s mint ilyen a céljaira üdvösebben és sikerebben ható újabb és társadalmi téren célszerűnek bizonyult eszközöket, utakat és módokat figyelmen kívül nem hagyhatja;

tekintettel arra, hogy ma már a vallás s az egyház szeretetének, az együvé tartozás érzeténck ébrentartására és erősítésére a templomi szószék a maga kizárólagosságában többé nem elegendő;

tekintettel arra, hogy általánosabb és maradandóbb eredményt e sok felé elfoglalt korszakban minden téren csak társulás, csak az erők egyesítése útján lehet felmutatni;

tekintettel arra, hogy a testvér róm. kath. egyház is a maga példátlan megerősödését és minden felé éreztetett befolyását az ő vallásos jellegű társulatainak, azaz szerzeteinek köszönheti;

tekintettel arra, hogy Európa minden országában belátták már néhány évtized óta a protestáns egyházak, hogy ha az egyenlőtlen harcban elesni, s a vallás és egyház iránt nagy mértékben megcsappant közérdeklődést végképen halálra adni nem akarják, ily vallásos jellegű társulatok felállításáról — természetesen a prot. elveknek és törekvéseknek megfelelőkről — multhatatlanul és haladéktalanul gondoskodniok kell, s azokat létesítették is az ú. n. «belmissiói társulatokban és diakonista intézetekben» ;

tekintettel arra, hogy a közóhajtás egyre hangosabban és sürgősebben emeli fel szavát nálunk is ily irányú társulatok létrehozása érdekében, sőt a budapesti német református s a pozsonyi ág. ev. egyház fáradhatatlan buzgósággal és kitartással ily célú társulatot és intézetet tényleg már létesítettek is :

az alsózempléni cv. ref. egyházmegye közgyűlése egy. értelműleg kinyilvánítja, hogy egy belmissiói társulat létesítését nálunk is első rangú és főfontosságú prot. érdeknek és elodázhatatlan szükségességnek ismeri ; annak sürgős megalkakítására a főtiszteletű egyházkerület közgyűlését és vezérő férőfaiat fölkéri s az ez irányban megindítandó mozgalmat teljes erkölcsi és anyagi erejével támogatni kötelességének tekinti.»

A jelzett belmissiói társulat tervezete:

1. *Célja* : a protestáns öntudatot és buzgóságot ápolni, a hitet és erkölcsöt minden alkalmas és szabad eszközzel de különösen a szeretet és könyörületesség munkái által élővé és hatóvá tenni.

2. *Munkaköre* : a) Megerősödése esetén diakonissák kiképzése és működtetése ; b) szegény-, árva- és kórházak állítása ; c) a népies vallásos és ismeretterjesztő irodalom támogatása, ilyeneknek, valamint imádságos- és énekes-könyveknek, továbbá bibliáknak ingyen való kiosztása ; d) a protestáns nőnevelés ügyének szolgálása, leány nevelőintézetek állítása és támogatása által ; e) az iskolából kikerült, demég katonaköteles kort el nem ért ifjaknak az eltévelyedéstől való megoltalmazása és pedig azoknak ifjúsági egyesületekké való alakítása s ártatlan szórakoztatásáról való gondoskodás által, minők pl. az olvasó szobák, énekkarok, vagy felolvasások rendezése ; f) a mértékletesség terjesztése, az iszákosságnak és istenkáromlásnak csökkentése a tagoknak egymásra való szigorú örökődése és ráhatása által ; g) odahatni, hogy a túlságba menő lakodalmi dobzódások és halotti torozások törvényesen is korlátoztassanak ; h) betegek látogatása s azoknak orvoslásáról, táplálásáról és ápolásáról való gondoskodás ; i) a szegényeknek és elhagyatott árváknak gondozása, azok részére ételmezés és ruhánemű beszerzése ; k) szegény gyermekek taníttatásáról való gondoskodás ; l) óvóházak, gyermekmenhelyek s különösen bölcsőházak állítása ; m) postai takarékpénztár megkedveltetése s általában a takarékoság erényének terjesztése ; n) a szerencsétlenség által sújtottak lehető felsegélése ; o) a szórványokban lakó protestáns híveknek egyházunk kötelékében való megtartása, a mi társadalmi feladat lévén ez idő szerint nem egészen illetékesen terhel a közalap pénztárát.

3. *Szervezete:* a) A társulatot a tiszáninneri református és a tiszai ág. ev. egyházkerület együttesen alakítják; b) a társulat áll α) egy egyházkerületi nagy társulattól, s β) az egyházközségi társulatokból, mely utóbbiak a presbitérium elé írt köteleességek nagy részének teljesítésében segítő közegek volnának; de viszont a presbitérium támogatására igényt tartanak; c) mind az egyházkerületi, mind az egyházközségi társulatok annyi férfi és annyi nő tagból állanak, a mennyi azokba önként belépne; d) az egyházközségi társulatok működésükről évenként beszámolnak az egyházkerületi nagybizottságnak; e) a tagok háromfélék, u. m. alapító, pártoló és működő tagok; és pedig alapító tag az, a ki a társulat céljaira legalább 10 frtot ad; pártolótag a ki ahhoz bármilyen csekély adománnyal járul s végül működő tag az, a ki az egyesületnek fáradozásával bármi nemű szolgálatot tesz.

Az egyházmegyei közgyűlés mind a határozati javaslatot, mind a belmissiói társulat tervezetét egyhangúlag magáévá teszi, annak minél előbbi megvalósítását a legmelegbben óhajtja s e célból azokat már a legközelebbi egyházkerületi gyűlés elé felterjeszteni határozza.

9. A közalap kezelő bizottsághoz intézett kérvények következőleg bíráltattak el:

A) E g y h á z a k:

1. *Erdőhorváti* lakhatatlanná vált parochiális és iskola-épületeinek rendbehozására 600 frt segélyt kér. Költségvetése 671 frt 76 kr. Elő tud állítani 71 frt 76 krt; hiány 600 frt.

Igaz ugyan, hogy múlt évi költségvetésében 483 frtot igényelt, de akkor a Bogoly-féle ház még nem ment át az egyház tulajdonába, így a költség előirányzatban beállott változás teljesen indokolt; s miután azon épületek rendbehozása halaszthatatlan, az egyház pedig a múlt évben temploma újítására nagyon sokat költött: 300 frt segélyre a legmelegbben ajánlatik.

2. *Tolesva:* papi és tanítói lakának bezsindelyezésére, továbbá a templom cserépfedelenek kijavítására 680 frt segélyt kér. Költségvetése 680 frt 50 kr.

Mint csekély népességű s a filoxera pusztítása miatt teljesen fizetéképtelenné lett egyháztagokból álló gyülekezet elrongyolott épületeit onerejéből ki nem javíthatván, 350 frtnyi segélyre annival inkább ajánlatik, mivel az egyház mint erkölcsi testület is a szőlők elpusztulása folytán egyedüli jövedelem forrásától elesett.

3. *Mád* templomépítésből származó adósságának törlesztésére 200 frtot kér.

Nem lehetvén kilátás arra, hogy a filoxera pusztítása miatt főjövedelmi forrásától elesett egyház adósságát onerejéből kifizethesse: a kért 200 forint segélyre ajánlatik.

4. *Petrahó:* Tűzvész okozta építkezésekből származó 2800 frt adósságának törlesztésére 500 frtot kér.

Indokainál fogva 300 frt segélyre melegen ajánlatik.

5. *Vámosújfalú* temploma repedezett falainak, dűledező paplakának javítására, továbbá tanterem és tanítói lak építésére 400 frt segílyt kéri Költségvetése 790 frt, fedezet 200, kivethető 50 frt, hiány 490 frt.

Habár segílyben már részesült is, de mint csekély népességű és többszöri csapás által sújtott szegény gyülekezet a segílyre még mindig nagyon rá van szorulva: halaszthatatlan építkezéseinek eszközölhetése végett 260 frt segílyre ajánltatik.

6. *Ónd* parochiális épületeinek és iskolájának befedésére 400 frtot kér Költségvetése 718 frt 40 kr. Fedezet 400 frt. Hiány 318 forint 40 kr.

Mint csekély népességű, jó igyekezetű, de a filoxera által főjövödelmétől megfosztott egyház 200 frt segílyre melegen ajánltatik.

7. *Legyes-Bénye* rosz karban lévő egyházi épületeinek kijavítására, s 120 frt adóhátralékának kifizethetésére 320 frtot kér. Költségvetése 520 frt. Fedezet 100 frt. Kivethető még 100 forint. Hiány 320 frt.

Mint elpusztult szegény népességű hegyaljai egyház, épen azért mert tagjai szegénységük miatt áldozatra képtelenek: 200 frt segílyre ajánltatik.

8. *Tisza-Ludány* paplak építésre 600 frtot kér. Költségvetése 2400, fedezet 1800, hiány 600 frt.

Az építés halaszthatatlan lévén, 350 frt segílyre ajánltatik.

9. *Tokaj* egyházi épületeinek kijavítására és rendbehozására 490 frtot kér. Költségvetése szerinti szükséglet 790 frt; fedezet 150, kivethető még 150, hiány 490 frt.

Kérvénye 16-ik pontjában oly híven és részletesen írja le az egyházat és tagjait ért csapásokat, hogy az által a hívek fizetés-képtelensége kellőleg igazolva van, ugyanazért 300 forint segílyre melegen ajánltatik.

10. *H.-Kak* iskolája s tanítói laka felépítésére 300 frtot kér. Költségvetés szerinti szükséglet 700 frt, fedezet 270, kivethető még 130, hiány 300 frt.

A félben lévő építkezést saját erejéből annyival inkább nem lévén képes eszközölni, mivel csak pár év előtt egészen új paplakot épített: 200 frt segílyre ajánltatik.

11. *Luka* adósságának törlesztésére 500 frtot kér.

Indokai alapján 200 frtra ajánltatik.

12. *Bereczki* templom építésből származó 250 frt adósságának törlesztésére 210 frtot kér.

Mint jó igyekezetű egyház a jelzett célból 150 frt segílyre ajánltatik.

13. *Szomotor-Vécs* a lelkészi és tanítói lak befedésére 250 frtot kér. Költségvetése 350 frt (tavaly 600 volt), fedezet 100 frt, hiány 250 frt.

Bár jelen évi költségvetése különbözik is a múlt évitől de mivel épületeinek rozzantságáról s azok javításának szükség-

ségességéről az egyházmegye meg van győződve: 200 forint segélyre ajánltatik.

14. *Lelesz* templomépítésből származott 1650 frt adósságának törlesztésére 600 frtot kér.

Mint nagyon szegény, — más hatalmas felekezet nyomása alatt lételéért küzdő egyház. habár segélyben már részesült, de mert arra még mindig nagyon rá van szorúlva úgy annyira, hogy segély nélkül összeroskad a teher alatt: a kért 600 forint segélyre melegen ajánltatik.

15. *Kis-Géres* nem indokolván azt, hogy adóssága miből származott, de kérvénye különben is hiányos lévén nem ajánlható.

16. *B.-Szentés* még a tatárjárás előtti időben épített román stílusú de ez idő szerint már összeomlással fenyegető templomának renoválására 545 frtot kér. Költségvetése szerint szükséglet 1500, fedezet 155, kivethető 500, hiány 845 frt.

Valóban történeti s régészeti műbecsesel bíró templomának az enyészettől való megmentése céljából 350 frt segélyre melegen ajánltatik.

17. *B.-Olaszi* adósság törlesztésre 190 frtot kér.

Az elszegényedett egyháztagok, hogy egyházukat fenntarthassák, már eddigelé is bámulatra méltó erőfeszítést tanúsítottak s egyházi terhekkel jelenben is a törvénytelenységig meg vannak róva, a mint ez a kérvényükben előadott s valódiaknak ismert okokkal eléggé be van bizonyítva, ugyan azért, nehogy magokat mindenkitől elhagyatva látván, végkép elcsüggedjenek: egyházuk a kért 190 frt segélyre a legmelegebben ajánltatik.

B) Lelkészek:

1. *Sallai Sándor*, erdőhorvátii lelkész-tanító ottani hivataloskodása idejére évi 250 frt segélyt kér.

Mint nagyon csekély fizetésű, népes családú s emellett sok kárt vallott s hozzá szembetegséggel sújtott lelkész-tanító a legnagyobb nyomorúságban tengődik, ugyanazért 200 frt segélyre a legmelegebben ajánltatik.

2. *Kun Miklós*, monoki lelkész tanító szintén 200 frt állandó segélyt kér.

Mint szintén nagyon csekély fizetésű s többszörös elemi csapások által sújtott lelkész, népes családjára való tekintetből 200 frt segélyre a legmelegebben ajánltatik.

3. *Pálóczy József*, mádi lelkész 100 frt segélyt kér.

Kérelemző lelkész a filoxera és az árvíz által nagy mértékű károsodást szenvedvén, a kért 100 frt segélyre melegen ajánltatik.

4. *Kovács János* vámosújfalui lelkész 200 frtot kér.

Agg korával együtt járó gyengélkedése folytán csekély jövedelme dacára segédet kellvén tartania, erre, — továbbá elemi csapások által okozott károsodására való tekintetből 200 frt segélyre ajánltatik.

5. *Lábos István*, petrahói lelkész, tűzvész okozta veszteségének némi enyhítésére 300 frt segélyt kér.

A múlt évben 50 frt segélyben részesült ugyan, de ez összeg a szenvedett kárral szemben elenyésző csekélység, azért is újabban 150 frt segélyre ajánlatik.

6. *Nagy Károly*, szomotor-vécsi lelkész, adósságaira s népes családjára hivatkozva, 10 éven át 200 frt segélyt kér.

Indokai alapján ezúttal 100 frtra ajánlatik.

7. *Szánthó István*, b. olaszii lelkész 242 frtot kér.

Más, szegényebb sorsú folyamodókra való tekintetből, ezúttal nem ajánlatik.

8. *Fürjész Tamás*, lukai lelkész 300 frt segélyt kér.

Csekély jövedelméből 9 tagú családot kellvén minden-
nel ellátnia, erre való tekintetből 200 frt segélyre ajánlatik.

10. *A mádi, bodrog-keresztúri, bereczkii és tállyai* egyházak lelkészi javadalmaik emelése szempontjából az egyetemes konventhez 1889-ik évben tőkés segélyezés iránt beterjesztett kérelmüket az egyházmegye útján megújítják.

A nevezett egyházakra vonatkozólag az egyetemes konvent 1890. évi április hó 15—23. napjain Budapesten tartott üléseinek jegyzőkönyvében, ennek 131. lapján jelezzé van, hogy Mád 28-ik helyen, Bodrog-Keresztúr 17-ik helyen, Bereczki 19-ik és Tállya 29-ik helyen vannak ajánlva az egyházkerület által.

Fájdalommal értesült egyházmegyénk azon elszomorító tényről, hogy az egyetemes konvent azon egyházakról, melyek a segélyezésre valóban rá vannak szorúlva, dacára annak, hogy megfelelő tőkékiket felajánlották s magokat a $1\frac{1}{2}\%$ megfizetésére kötelezték, a segélyezést megvonta; ugyanazért egyházmegyei közgyűlésünk tisztelettel kéri a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy előbb nevezett egyházaknak tőkés segélyezését az egyetemes konventnél megszünetelni s hathatós közbenjárásával támogatni méltóztassék.

11. *A tokaji és legyes-bényei* egyházak halaszthatatlan építkezések eszközölhetésére, a leleszi leányegyház tanítójának fizetésjavítására s a monoki egyház közszükségeinek fedezésére segélyt kérnek a főtiszteletű egyházkerulettől.

Folyamodó egyházak kérvényei pártolólag terjesztetnek fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé.

12. A folyó évi őszi egyházkerületi közgyűlésen egyházmegyénk képviselőivel titkos szavazat útján megbízattak:

egyházi részről: Bodolai József, Tóth Lajos, Czinke István; *világi részről*: Bódogh Károly, Meczner András és Vecsey Oláh Miklós.

13. *Tóth Lajos*, egyházmegyei pénztáros beterjeszti 1890. évről szóló számadását, mely szerint bevétele volt 1057 frt 01 kr, kiadása 904 frt 57 kr; pénztári maradvány 152 frt 44 kr. Megjegyeztetni

kivánja azonban, hogy miután az 1057 frt 01 kr bevételben 550 frt tőkebefizetés szerepel, a tényleges bevétel csakis 507 frt 01 krt tesz és hogy mivel a 904 frt 57 kr kiadásból 400 frt tőkésítetett, a tulajdonképeni kiadás 504 frt 57 kr lesz, de az a 152 frt 44 kr pénztári maradvány összegén mit sem változtat.

A számadás kellő okmányokkal igazolva lévén, helyben hagyatik, s számadó pénztáros a beterjesztett adatokra nézve a felelősség alól feloldoztatik.

14. *Kónya András* egyházmegyei dékán beterjeszti számadását, mely szerint az 1890-ik évi egyházlátogatás alkalmával az öt járás egyházlátogatóitól bevett összesen 2519 frt 97 krt, mely összeget az illető pénztárakba hiány nélkül be is fizetett.

Az egyházkerületi pénztárakból az özvegyek, árvák és szűkölködők között leendő kiosztás végett átvett összesen 1302 frt 60 krt, pénztári maradvány a múlt évről 2 frt 93 kr, tehát kiosztandó összeg 1805 frt 53 kr, melyből kiosztott 1302 frt 60 krt, s így a pénztári maradvány ismét 2 frt 93 kr.

A kellő okmányokkal felszerelt számadás átvizsgálátván, helybenhagyatott s számadó dékán a további felelősség alól felmentetett.

15. *Szathmáry József* és *Miskolcay Endre* vizsgázott segédlelkészek egyházmegyénk kötelékébe felvételésüket kérelmezik.

Bizonyítványaik alapján bekebeleztetnek.

16. *Béky Endre* hernád-németii, *Gönczy Bertalan* vajdácskai és *Futó Lajos* szomatori tanítók bekebeleztetésüket kérik.

Okleveleik bemutatására és hivatali esküjök letétele után állomásaikon megerősítetnek.

17. Tavaszgyűlésünk jegyzőkönyvének 53. számú pontjára vonatkozólag a tolcsvai egyház presbitériuma jelenti, hogy az egyház követelése, egy kötvényt kivéve, biztosítva vannak és hogy a *T. Nagy Barna* 200 frtos tartozása 75 frt erejéig már törlesztve lett.

A jelentés tudomásul vétetik, egyszersmind a még hátralékos 125 frt behajtása a presbitériumnak meghagyatik.

18. Ugyancsak tavaszgyűlésünk jegyzőkönyvének 54. számú pontjára nézve *Mezőssy László* tolcsvai volt egyházi főgondnok jelenti, hogy a tolcsvai egyház $4\frac{1}{2}$ hordó borából egyet eladott 80 frtért s az összeget az egyház adósságának törlesztésére fordította s a még meglevő — 320 frtra becsült — bor árára nézve beküldött levele által, jótállást vállal.

Tekintettel *Mezőssy László* úr megrendült egészségi állapotára s a tolcsvai egyház rendkívül szorított anyagi helyzetére, közgyűlésünk az esetre, ha a bor tisztességes áron eladható lenne, annak értékesítését szükségesnek látja s annak eszközölésével vagy a bornak az egyház részére leendő biztosításával *Gecsei Péter* tarcali lelkész s egyházmegyei tanácsbíró bízta meg.

19. Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet számvizsgálására még tavaszi gyűlésünk alkalmával elnökül Meczner Béla egyházmegyei gondnok, tagokul Tóth Lajos, Gecsei Péter, Végh János lelkészek, pénztárosul Bálint Dezső választották meg.
20. Elnök-esperesünk az ide vonatkozó ügyiratok betérjesztése mellett jelenti, hogy a konventi bíróság *Sélei András* t.-lúci fitanító fegyelmi ügyében az egyházkerületi bíróság ítéletének megváltoztatásával egyházmegyei bíróságunk ítéletét hagyta helyben.
Tudomásul szolgál.

21. *Szánthó István* b.-olaszii lelkész panaszolja, hogy ámbár az olaszii lelkész és tanító részére a tagosítás alkalmával 5400 □ öl kiterjedésű erdő adatott ki osztatlan állapotban, annak nem csak hasznában nem részesülnek, hanem a legközelebb múltban *Répási Károly* községi bíró által bevett 1112 frt eladási árból sem kaptak semmit, a mennyiben az összeget a bíró, a lelkész és tanító megkérdezése nélkül községi célokra használta fel.

Mivel nincs kimutatva, hogy a lelkész és tanító erdő birtoka hányad részét teszi az összes erdő területnek s így mily arányban részesítendő annak jövedelmében egyik és másik: az ez irányban kellő felvilágosítás megszerzésével s esetleg az ügy végleges rendezésével a kimenendő egyházlátogató küldöttség bizatik meg.

22. Olvastatott *Végh Bertalan* volt egyházmegyei ügyésznek tavaszi egyházmegyei gyűlésünk 57. pontjára vonatkozó jelentése, melyben előadja, hogy a *Tóth Józsefről* maradt $\frac{1}{4}$ teleknyi ingatlan birtok átíratásának ügye a petrahói egyház azon késedelmes eljárásában találja indokát, hogy az ezen ügyben kívánt holtta nyilvánítási eljárás befejezésére 1884 óta mit sem tett s a hagyatéki eljárás megindítását mind ez ideig nem eszközölte. A folyó év tavaszán azonban a hagyatéki leltár felvételét s a szükséges hagyatéki iratok a petrahói körjegyző által a kir. járásbíróshoz e napokban betérjesztettek.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn ezen jelentést tudomásul veszi, egyszersmind felkéri Végh Bertalan ügyvéd urat, hogy az ügyet továbbra is figyelemmel kísérvén, annak befejezését elősegíteni sziveskedjék.

23. Olvastatott *Lábos István* petrahói lelkész kérvénye, melyben kéri, hogy a lelkészi és tanítói hivatal részére a tagosítás alkalmával kiadott erdő illetőség haszonélvezete úgy a lelkészi, mint a tanítói díjlevélbe bevezetessék.

Miután a kérvényhez csatolt tagosítási bírói végzésből kétségtelenül kitűnik az, hogy a református lelkészi hivatal részére egy egész, s a tanítói hivatal részére $\frac{1}{2}$ telek utáni erdőilletőség lett kiadva, de ez a díjlevelek kiállításá alkalmával figyelmen kívül hagyatott: közgyűlésünk a kérelmét méltányosnak és jogosnak tartja ugyan, de mivel a díjlevél kiigazítása csakis a presbitérium közbejöttével eszközölhető, annak megejtésével a kimenendő egyházlátogató küldöttség bizatik meg, ennek jelentésétől tétetvén függővé az egyházmegye végleges határozata.

24. A *bodrog-sárai* leányegyház három rendbeli kérelemmel járul közgyűlésünk elé. Nevezetesen 1-ször, hogy a bérleti szerződés az egyházmegyei levéltárból kikerestessék; 2-ször, hogy az 1888-ik évi árvíz által elmosott lévita-lak szétbontása s az abból nyerhető és még értékesíthető fanemű anyagok eladása s végül 3-szor a lévita javadalomnak újabban 6 évre leendő bérbeadása engedélyeztessék s ezek eszközzésével egyházmegyei kiküldött bizassék meg.

A kérelmező leányegyház mind három rendbeli kérésének hely adatván, azok eszközzésével *Szánthó István* bodrogolaszii lelkész bíztatik meg.

25. Olvastatott tavaszi gyűlésünk 79. sz. határozatával a *ricsei* faizasi ügy rendezésével megbízott küldöttség jelentése, melyben a lelkész-özvegy és tanító kérelmének jogosult voltának helybenhagyása s így kérelmük teljesítése ajánltatik.

Közgyűlésünk a jelentés alapján özvegy *Ölbey Jánosné* ezen határozat jogerőre emelkedése után a királyhelmezi takarékpénztárban elhelyezett 520 frt letéti összegnek felvételére feljogosítja; a tanító kérvényére vonatkozólag pedig az esperesi hivatalt megbízza, hogy az ugyanazon takarékpénztárban elhelyezett 260 frtot a jelenlegi és az előbbi tanító között szolgálati éveik arányában ossza meg. Jövőre pedig a presbitérium utasíttatik, hogy minden erdő-, illetve fa-értékesítés alkalmával a tanító és lelkész érdekében az egyházmegyei hatóságot előlegesen értesítse és az eljárás iránt kérdezze meg. (A takarékpénztári betétkönyv ez idő szerint az egyházmegye esperesének adatott át.)

26. Olvastatott a *tállyai* egyház kérvénye, melyben a *Marcsek-féle* hagyaték egy részét tevő ingatlanok eladásának jóváhagyását kéri.

Ez ügynek rövid úton leendő elintézésével dr. *Kesső Géza* egyházmegyei ügyész bíztatik meg, eljárásáról szóló jelentése jövő tavaszi gyűlésünkre bevéartván.

27. *Réthy Pál* golopi lelkész és *Pap János* ugyanottani volt egyházi gondnok jelen gyűlésünkre berendeltetvén

közgyűlésünkben megjelentek ugyan; de mivel *Józan József* volt golopi tanítótól arra nézve, hogy vajjon mikor és mennyit vett fel fizetésébe *Pap Jánostól* és pedig, a számadás elkészülte előtt vagy pedig azután, — a szükségelt nyilatkozat nem lett beszerezve, e nélkül pedig az ügy alaposan el nem bírálható: a golopi lelkész utasíttatik, hogy e nyilatkozatot beszerezve, jövő tavaszi gyűlésünkre hozza be, hogy ezen ügy elvégre teljesen tisztázható legyen s e célból *Pap János* volt gondnok szintén megjelenni köteles.

28. Olvastatott tavaszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 34. számú határozatával a *takta-kenézi* egyházba kiküldött bizottság jelentése, melyben előadja, hogy az iskola vezetés tekintetében semmi megrovásra méltót nem talált s hogy az egyháztagek panaszt nem emeltek a vádolt lelkész ellen, a ki olykori hivatali gyöngeségeit időszaki betegeskedésével menti.

Miután az ezen ügyben való végleges határozat hozatala előtt a vádolt lelkész egészségi állapotának orvosi megvizsgálása vált szükségessé: ezen bizonyítékok beszerzésével és a vizsgálatnak úgy az anyakönyvek vezetésére mint általában az egyház minden ügyeinek kezelésére való kiterjesztésével *Bodolai József* tanácsbíró és dr. *Kesső Géza* egyházmegyei ügyész bizatnak meg.

29. Olvastatott *Török István*, lácai lelkész kérvénye, melyben a Téglás-féle határrendezés tárgyában intézkedést kér és panaszképen előadja, hogy tavaszi gyűlésünk 69. számú határozata ellenére némely egyháztagok és birtokosok a birtokaik végén levő, de a lelkésznek odaítélt területrészt átengedni vonakodnak.

Közgyűlésünk utasítja az egyházmegyei ügyészt, hogy a lácai presbitériummal egyetértőleg — a Téglás-féle ügyre vonatkozó bizonyítékok beszerzése után — a pert indítsa meg; azon birtokosok ellen pedig, kik a lelkészi és tanítói javadalomhoz tartozónak kimondott területből a birtokuk végén lévő részt átengedni vonakodnak, a polgári bíróság előtt lépjen fel. Mivel továbbá az egyházmegye arról értesült, hogy tavaszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 69. számú fő- és altételei alatt olvasható rendelkezések máig sem fogantatosítottak: a presbitérium azoknak haladéktalan teljesítésére felelősség terhe alatt utasítatik.

30. Olvastatott a *vékei* küldöttségnek tavaszi gyűlésünk 77. számú határozatára vonatkozó jelentése, melyben előadja 1-ször, hogy a Tisza-Bodrog szabályozó társulat által közvetlenül a vékei előkőnyörgő lakás és iskolai épület mellett emelt töltés, melynek magassága az ablakokkal egy szinten áll, nem csupán a világosságot zárja el s teszi ennek folytán kellemetlen sötétté az előkőnyörgői lakást, hanem a töltésről lefolyó víz az iskola, de főleg a parochiális épület udvarán és ablak előtti kis kertjében gyűlvén össze az egész lakást annyira átmedvesíti, hogy különösen őszi esőzések és tavaszi olvadások alkalmával a szoba földjén is felfakad a víz s a mennyiben az udvar még a töltés áránál is alantabb fekszik s így minden lefolyást nélkülöz: az összegyülemlett vizet az előkőnyörgő kénytelen saját költségén dézsával hordatni ki udvarából. — E türehtelen helyzetet pedig főleg az a körülmény okozza, hogy a töltésnek közvetlenül az egyházi épületek falai mellett elhúzódo árkat a társulat tisztán nem tartja; azokat a küldöttség ott léte alkalmával is fúvel benöve és beiszapolva találta. Ezen kívül az ablak előtt levő s a töltés alatt átvezető nyílás nem csak záporok után nem tisztítottatik ki, de sőt elvárja a társulat, hogy a télben oda fagyott jég és hó eltisztítását is az előkőnyörgő teljesítse saját költségén, ha csak azt nem akarja bevárni, hogy az udvarára beömlő áradat végre házából is kiöntse

A küldöttség jelentését közgyűlésünk tudomásul veszi s annak folytán tisztelettel felkéri gróf *Majláth József* ő méltóságát, mint a Tisza-Bodrog szabályozó társulat elnökét, hogy kegyeskedjék a helyszínére a társulat részéről szakértőket kiküldeni, a kik az egyházmegye küldöttjeivel

a vékei leány- s társcegyházai presbitériumával egyetértőleg állapítsák meg a módokat, melyek által az egyház sérelmei orvosolhatók volnának. — Amennyiben pedig a küldöttségi jelentésből az tűnik ki, hogy a társulat a töltést még magasabbra szándékozik emeltetni, mi által az egyházi épületek valósággal el lennének temetve: az egyházmegyei hatóságnak ezen tervezet ellen előre is óvást emel. Végül közgyűlésünk ezen ügyben leendő képviseltetésével *Meczner Béla* egyházmegyei gondnokot és *Komjáthy Gábor* egyházmegyei jegyzőt bízva meg, felhatalmazást adván nekik arra is, hogy a társulat képviselőivel a vékei egyház sérelmeinek orvoslására vonatkozólag, jogérvényes egyezséget köthessenek. Jelentésük azonban az ügy rendezése után bevaratik.

31. Ugyanazon küldöttség ugyanazon jegyzőkönyvi határozattal azzal is megbízván, hogy a *vékei* egyháznak és előkönyörgőnek megyei pótadóval lett megrovása tekintetében felvilágosítást szerezzen: ez ügyre vonatkozólag előadja, hogy *Kemecsey László* körjegyzőtől — mint a ki az adókivetést eszközölte — azon felvilágosítást nyerte, hogy a kérdéses pótadónak kivetése megyei rendeletre történt, ez pedig kivételt senkire nézve sem tesz; mivel azonban a megyei rendeletet előmutatni nem tudta, annak megküldése iránt a megyei számvevői hivatalt megkereste s egyszersmind ígérte, hogy a rendeletet küldöttséggel közölni fogja.

A jelentés tudomasul vétetik s egyszersmind elvárja közgyűlésünk, hogy a megyei rendelet szövegének közléséről szintén értesíttetni fog.

32. Tavaszgyűlésünk jegyzőkönyvének 30. és 31. pontjaiban a *berzéki* egyházra vonatkozó határozatok, a mennyiben azokra nézve intézkedés nem történt

továbbra is függőben hagyatnak, illetve a kötvények megvizsgálásával és biztosításával *Tóth Lajos* tanácsbíró bízatik meg, a 31. pont alatti határozat teljesítéséről pedig a presbitérium jelentése bevaratik.

33. Olvastatott *Rácz Ábrahám* csobajai lelkésznek tavaszgyűlésünk ideje 38. pontjára vonatkozó kérvénye, melyben tekintettel azon körülményre, hogy 1863-tól 67-ik évig terjedő zombori lelkészkedése alatt 123 frt állami adót fizetett dacára annak, hogy 1863-iki inséges évben az adó egészen elengedett s továbbá mivel az adóhátrálékok behajtása iránt ellenében már csobajai lelkészkedése ideje alatt elrendelt végrehajtás eredménytelensége folytán a reávonatkozó adóhátrálékok töröltettek: kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy a fent említett jegyzőkönyvnek rá nézve sérelmesnek talált azon határozata alól, mely szerint a zombori lelkésztanító adóhátrálékának fizetésére ő is kötelezve van, — mentessék fel.

Közgyűlésünk az adóhátrálékok származásáról és természetéről kellő felvilágosítást óhajtván szerezni, e célból *Gecsei Péter* tanácsbíró és dr. *Kesső Géza* egyházmegyei

ügyészt bizza meg, hogy a helyszínére kimenvén a zombori körjegyzővel a B) tabella alapján állapítsák meg, hogy ki- nek idejéből maradt az adóhátrálék s így kit terhel jog sze- rint, továbbá hogy adjanak véleményt arra nézve is, hogy vajjon nem lehetne-e e hátrálékokat töröltetni?

34. *Igaz József*, szerencsi lelkész beadott folyamodványában arra kéri egyházmegyei közgyűlésünket, hogy a mennyiben a díjlevél szerint a temetőkert fűtermése a lelkészt illeti s az újabb időben az egy- ház hívei halottaik sírját kerítéssel kezdik körülvenni, mi által a használható terület kevesebbé válik: határozza el, hogy a kerítés- sel ellátott sírhelyekért, vagy az egész családok számára készített sírboltokért bizonyos váltásdíj fizettségék oly célból, hogy annak kamataiból a lelkész kárpótoltassék a sírok bekerítése folytán ke- vesbedő kaszáló területért.

Egyházmegyei közgyűlésünk folyamodó lelkész kérel- mét nemcsak hogy nem teljesíti, sőt helyteleníti eljárását a mely azon, általa is szépnek és kegyeletesnek mondott szán- dék kivitelét nehezítené meg, hogy a temetőkert minél dísze- sebb állapotba hozassék. De meg a kérvényező lelkész jog- sérelemlről nem is beszélhet, mert a díjlevél csakis a temető fűtermésének haszonélvezetét biztosítja a lelkész részére, de a használható terület nagyságáról említés téve nincs s nem is lehet, mert a dolog természetéből kifolyólag a temetőben lévő kaszáló területnek a sírok szaporodásával okvetlenül kevesbednie kell s azért az egyház vagy annak tagjai kár- pótlásra nem kötelezhetők.

35. A *nagykövesdi* egyház presbitériuma ajánlólag terjeszti fel *Kaskó B. Pál* egyháztagnak már tavaszi gyűlésünkhöz is beterjesztett azon kérelmét, hogy az egyházzal kicserélt két vékás földből 132 □ ölnyi terület visszaengedtessek.

Nem forogván fenn semmi indok arra, hogy az egy- házmegyének e tekintetben hozott határozata megváltoztat- tassék, a kérelem nem teljesítettik.

36. *Pál Albert* örösi lelkész, megújítja tavaszi közgyűlésünk elé benyű- jtott aziránti kérelmét, hogy az egyházmegyei gyámintézetbe általa fizetni kötelezett alapdíj 80 frtról 70 frtra s ennek megfelelőleg évi díja 8 frtról 7 frtra szállíttassék le.

Folyamodó lelkész kérelme nem teljesíthető, mert habár az 1890. évi december 15-én postára tett jegyzőkönyvi kivo- natban a lelkészek *azonnali* felszólamlásra lettek is utasítva, de az ugyanazon évi őszi gyűlés jegyzőkönyvének 29-ik lap- ján mindenkinek meg volt adva a jog, hogy óvástételét a jegyzőkönyv kézhezvétele után legkésőbb 30 napon belül az esperesi hivatalnak beadhassa; mivel pedig folyamodó lel- kész ezt elmulasztotta, vagy felszólamlási jogával élni nem akart, vagy a nyomtatott jegyzőkönyvet nem olvasta át, ugyan- azért közgyűlésünk a tavaszi jegyzőkönyv 85 ik pontjában e tárgyra vonatkozólag hozott határozatát feltartja.

37. Tavaszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 29. pontjára vonatkozólag a *csanádosi* presbitérium azon felvilágosítást adja, hogy az elfogyott két hordó bor nem leszintelt, hanem seprős és amellet szüretiesen töltött tehát hiányos bor volt, így annak felhasználásán csodálkozni nem lehet.

A jelentés helybenhagyó tudomásul szolgál.

38. A *csanádosi* egyházba az iskola kibővítésének eszközlése végett kiküldött Kónya András főjegyző eljárásáról beadott jelentésében előadja, hogy a helyszíni szemle megtartása után a presbitériummal egyetértőleg abban állapotott meg, hogy az iskola kibővítése nem eszközölhető, hanem egy egészen új tanterem építésének szüksége bizonyult be, s arra a presbitérium határozott ígéretet is tett, azonban némi halasztást kér, hogy pénzügyi tekintetben magát rendezhesse. Tudomásul vétetik.

39. Az 1892-ik évben kimenendő egyházlátogató küldöttségek következőleg rendeztetnek:

A megyaszói járásba kiküldetnek: Tóth Lajos egyházmegyei tanácsbíró és Zitás Bertalan, pthrüggyi lelkész.

A tályjai járásba: Gecsei Péter tanácsbíró, Horváth János, tokaji lelkész.

A pataki járásba: Zombori Gedő tanácsbíró és Pálócy József mádi lelkész.

A szentesi járásba: Kőrösi György tanácsbíró és Komjáthy Gábor szentesi lelkész.

A cigándi járásba: Keresztúri József tanácsbíró és Ölbey János rozvágyi lelkész.

40. Olvastatott az ev. ref. tanítók országos központi bizottságának megkeresése, melyben kérelmezik 1-ször, hogy a «Magyar protestáns Néptanító» című szaklapot egyházmegyénk támogassa s arra minden egyház, valamint lelkészi kör is előfizessen; 2-or rendel tessék el, hogy az egyházak a megüresedett tanítói állomásokat ebben a lapban hirdettessék.

A kérelem első részének teljesítése kívül esik egyházmegyénk hatáskörén, a másodikra nézve azonban készségesen hívja fel az egyes egyházakat, hogy jövőre a megüresedett tanítói állomásokra vonatkozó pályázati hirdetéseket a nevezett lapban közöljék, s ennek megerősödéséhez ily módon is hozzájáruljanak.

41. Egyházmegyei segélyosztó-bizottságunk az egyházmegye rendelkezése alá bocsáttatni szokott összegből a következő segélyezéseket rendeli el:

1-ször, Sallai Sándor erdőhorvátii lelkész részére 40 frt. Fürjész Tamás lukai, Nagy Károly szomotori, Verebélyi József bacskai lelkész részére 20—20 frtot = 100 frt.

2-szor. Terhes Barnáné, Borcsik Gáborné, Szinyei Andrásné, Anti Jánosné, Tatár Mihályné, Molnár Pálné. Gönczy Józsefné, Mór Pálné, Török Józsefné lelkész-özvegyek részére 20—20 frtjával, = 180 frtot,

3-szor. Pataki Sándor nyugalmazott, Pap Lajos olaszii, Makó János bacskai, Bodnár Kálmán leleszi tanítók részére 20—20 frtjával 80 forintot.

4-szer. A bereckii egyháznak 31 frt 26 krt.

5-ször. Az egyházmegyei pénztár részére 60, az egyházmegyei gyámintézetnek 60 s Kovács János tiszalúci segédlelkésznek az esperesi körlevelek lytografizozásáért tiszteletdíjképen 20 frt, együtt 140 forintot.

6-szor. A Nagy Gedeon alapból az olaszii és leleszi egyháznaknak 40—40 frt = 80 frtot.

7-szer. Borcsik János kaka, Lábos Endre polyáni, Földi Tamás simai és Fodor Károly semlyéni tanítóknak egyenként 20 frtot, Szoboszlai Dánielné és Szekely Józsefné tanító-özvegyeknek 10—10 frtot; együtt 120 frtot.

8-szor, Jutalomkönyvekre 20 frtot. Végül

9 szer. Szekeres Mihályné és Hubai Boldizsárné tanító-özvegyeknek bármely alapból 20—20 frtot = 40 frtot. A főösszeg e szerint 771 frt 16 krt tesz s annak kiosztásával esperes úr bizatik meg.

J e g y z e t. Az ondi, kaka és legyeshényei egyházak segélyeztetés végett a jövő évre előjegyeztenek.

42. Egyházmegyei számvevőszékünk tavaszi jegyzőkönyvének határozatával utasítva lettek az egyházak, hogy a vagyoni kimutatást még egyszer és kivétel nélkül adják be jövő tavaszi közgyűlésünkre.

Miután az épen tárgyalás alatt lévő zsinati törvényjavaslat e tárgyban végleges intézkedést helyez kilátásba: közgyűlésünk a vagyoni-kimutatás beadását a zsinat rendelkezéséig felfüggeszti.

43. A tokaji egyház presbitériuma nyugalmazott agg tanítójának, *Likay Lászlónak* elhalálozását jelenti.

Közgyűlésünk az agg munkás kidőlte feletti veszteségének és részvétének jegyzőkönyvileg is kifejezést ad.

44. Az *agárdi* lelkész a zsinati képviselőkre elrendelt szavazatát be nem adván,

mulasztó lelkész az illető bírságban elmarasztaltatik s a kimenendő egyházlátogatás utasítatik, hogy a bírságot bevévén, azzal egyházmegyei pénztárosunknak számoljon be.

45. *Komjáthy Gábor*, mint a vékei, bolyi, zétényi, szinyéri és radi társ-egyházak körlelkésze 1891. január 3-tól augusztus 30-ig terjedő működéséről szóló naplóját betérjeszti.

Tudomás vétel végett felterjesztetik a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

46. A *kisdobszai* egyház presbitériuma 1780 frt adósságának törlesztése céljából eszközölt kivetését bemutatja, kérve annak megerősítését.

A kivetés a törvényes kellékeknek minden tekintetben megfelelővén, helybenhagyatik, s hátrattal az illető presbitériumnak kiküldetik.

47. Olvastatott az egyházmegyei tanügyi bizottság jegyzőkönyve, melyből általánosságban azon szomorú tapasztalat tűnik ki, hogy különösen az ismétlő iskoláztatás egyházmegyénkben folytonosan hanyatlik, ahelyett, hogy emelkednék; továbbá, hogy a házi ipar előmozdítására az erdőbényei iskolát kivéve sehol sem történt a tanítók részéről kezdeményezés; az iskolai év különösen a megyszói járásban nagyon későn veszi kezdetét s a megszabott olvasókönyvek helyett még mindig régebbieket használnak és hogy a mulasztások megbüntetése általában el van hanyagolva; végül, hogy az egyházmegyei tanügyi bizottság tagjai magok is kevésbé érdeklődnek a tanügyi iránt, a mire elég bizonyosság az, hogy a választott rendes tagok közül a bizottsági ülésben a jegyzőn kívül senki sem jelent meg. Az egyes részletekre nézve a tanügyi bizottság jelentéséből jegyzőkönyvbe vétetnek a következők:

Egyházmegyénkben a beérkezett táblás kimutatások szerint 46029 lélekszám mellett a 6—12 éves tankötelesek száma 2655 fi és 2480 nő, összesen 5135. Több a múlt félévinél 117-el, = a lélekszám 11·15⁰/₀-a. Iskolába járt 6—12 éves 2220 fi és 1992 leány = 4112; több 46-al mint a múlt félévben = a lélekszám 9·15⁰/₀-a, = az iskolakötelesek 82·02⁰/₀-a.

Ismétlő 12—15 éves köteles 831 fi, 908 leány = 1739; kevesebb 145-tel, mint a múlt félévben. Ismétlő iskolába járt 139 fi 144 leány = 283; kevesebb a múlt félévinél 225-el, = az ismétlő kötelesek 16·27⁰/₀-a.

Mindennapi iskolát nem gyakorolt 435 fi, 488 leány = 923, = az iskolaköteleseknek 17·97⁰/₀-a. Ismétlő iskolát nem gyakorolt 692 fi, 764 leány = 1456, = az ismétlő kötelesek 83·72⁰/₀ a.

Osztályozás tekintetében van VI. osztályú iskola 10; V. osztályú 21; IV. osztályú 36; III. osztályú 4; II. osztályú 1.

Szellemi állásra nézve: *Kitűnő* 27, u. m.: Báj, Cigánd, Csánalos, Erdőbénye, Golop, Karád, Pácin, Kesznyéten, Kis-Géres, Liszka, Karos, Megyszó felső-fi, Nagy-Géres, Örös, Pthügy, Ricsé, Sárospatakon mind a három, Szada, Véke, Tállya, Tarcál fi, Kis-Tárkány, Tisza-Lúc fi és leány és Tokaj.

Dicséretes 28, u. m.: Bacska, Berzék, B.-Olaszi, B.-Keresztúr, Csobaj, Erdő-Horváti, Gesztely, harkányi leány, Hogyka, H.-Kak, Karcsa, Kis-Dobsza, Láca, Lelesz, Leányvár, L.-Polyán, Mád, Megyszó alsó fi és leány, Monok, Nagy-Rozvány, Sajó-Hidvég, Semlyén, Szerencs, Tarcál leány, Tisza-Ladány, Tolcsva, Vis.

Kielégítő 13, u. m.: Agárd, Harkány fi, Hernád-Németi, Kis-Kövesd, Nagy-Kövesd, Luka, Szentés, Szomotor, Takta-Kenez, Ág-Csernő, Petrahó, Vámos-Ujfalú, Zombor.

Gyenge 4, u. m.: Kenézlő, Legyes-Bénye, Ond és Sóstófalva.

Nincs minősítve 3, u. m.: Király Helmec, Sima, Vajdáscka.

Király-Helmecen ugyanis a tanító bár az iskolalátogatás idejéről előre értesítettett, a körlátogatóság megérkezését nem várta be, hanem igazolás nélkül eltávozott hazulról, a mely tényről egyházmegyei közgyűlésünk megütközéssel vesz értesülést s az illető tanítót jegyzőkönyvileg megrózza.

A múlt félévi szellemi álláshoz képest haladás jelezhető Golopon, mely kielégítőből, Pácinban, Karoson és Ricsén, melyek

dícséretesből kitünőkke; úgy szintén Bacskán, Leleszen, B.-Keresztúrban, B.-Olasziban, Csobajon, Harkányban a leány-iskolára nézve, Tisza-Ladányban, Tolcsván. Vison, melyek kielégítőből, továbbá Karcsán, mely gyengéből dícséretessé, végül Lukán, Zomboron, Takta-Kenézen, melyek gyengéből kielégítővé emelkedtek. Ellenben Mád, Kis-Dobsza kitünőből dícséretessé, Harkány fi, Hernád-Németi, Nagy-Kövesd dícséretesből kielégítőre, Kenézlő, Legyes-Bénye s Ond kielégítőből gyenge szellemi állásra szálltak alá.

Rendes tanító van 58, segédtanító 4, lelkésztanító 7, káplán-tanító 4, ideiglenes 4, okleveles 56, nem oklevelés 5.

Tanterem törvényszerű 57, nem törvényszerű 16.

Az iskolák közül kellőleg nincs felszerelve 8, u. m.: a sós-tófalvai, kis-géresi, nagy géresi, karosi, ondi, ágcsernői, zombori és vámos-újfalúi iskola, melyeknek fentartó presbitériuma a kellő felszerelés teljesítésére ismételve utasítatnak.

Más vallású iskolások:

róm. kath. 129 fi 103 nő = 232;

gör. kath. 42 " 28 " = 70;

ág, hitv. ev. 24 " 12 " = 36;

mózes vall. 88 " 57 " = 145;

Összesen: 283 " 200 " = 483.

E szerint a más vallású iskolások az iskola gyakorlók 11·46%-át teszik; kevesebb 38-al, mint az előző félévben.

Iskolát gyakorolt az egyházmegyében:

6—12 éves 2220 fi 1992 nő = 7212 = a lélekszám 9·15%-a

12—15 éves 139 " 144 " = 283 = " " 0·61%-a

más vallású 283 " 200 " = 483 = " "

Összesen: 2642 fi 2336 nő = 4978; kevesebb 217-el, mint az előző félévben.

Az egyes iskolákra és tanítókra vonatkozó észrevételek.

A *sárospataki* egyház utasítatik, hogy minden tanterme részére külön földabroszt szerezzen.

A *petrahói* iskolára és tanítóra vonatkozólag megbotránkozással értesül egyházmegyénk arról, hogy ott az egyes osztályokban alosztályok vannak, melyeknek sem értelmök sem hasznuk nincs, csak a tanítás eredményét akadályozzák; továbbá, hogy a hittanból és magyar nyelvi ismeretekből nagyon csekély az eredmény s végül hogy a tanító sem B) tabellát, sem tananyag kimutatást nem adott.

Egyházmegyénk szigorúan utasítja a petrahói tanítót, hogy az osztályozással üzőtt ezen visszaélést, mondhatni rendszeres csalást s a többi szabálytalanságokat szüntesse be, ellenkező esetben fegyelmi eljárás fog ellene indíttatni.

A *vámos-újfalúi* és *olaszii* iskolák vezetői utasítatnak, hogy jövőre B) tabellát és tananyag kimutatást adjanak a körlátogatóságnak.

Kenézlőn a tanügy nagyon szomorú állapotban van, amennyiben a gyermekek még csak imádkozni sem tudnak, a nyelvtant hírből sem ismerik.

Egyházmegyei közgyűlésünk tudomására hozza a kenézlői lelkész-tanítónak, hogy minden mulasztásért őt és nem az általa felfogadott egyént teszi felelőssé, azért is figyelmezteti, hogy kötelességeit hívebben teljesítse.

Zomboron az eddigi állapothoz mérve javulás mutatkozik, de külsőleg az iskola még mindig a régi szennyfészek, ugyanazért lépések teendők arra nézve, hogy itt a többi felekezetekkel egyetértőleg állami vagy községi iskola állíttassék.

Szerencsről jelenti a körlátogatás, hogy minden növendékre 68 félnapi mulasztás esik.

Az egyház előjáróságának figyelme e baj orvoslására felhivatik.

Tokajból azt jelenti a körlátogatás, hogy ott 35 református vallású tanköteles jár a kistokaji közös iskolába, kik semminemű vallásos oktatásban nem részesülnek.

A tokaji lelkész és presbitérium utasítatnak, hogy a közös iskolába járó gyermekek vallásos oktatásáról belkörüleg intézkedjenek.

Bájon az iskolai helyiség szűk lévén, az egyházi előjáróság utasítatik, hogy a régi paplakot iskolává és tanteremmé alakítsa át.

Legyes-Bénye presbitériumának figyelme felhivatik, hogy tanítójának csekély fizetése pontosan kiszolgáltatassék, mert kívánni sem lehet, hogy a mindennapi kenyér gondjaival küzdő tanító hivatásának kellőleg megfeleljen.

Hernád-Németi előjárósága utasítatik, hogy a tankötelesek pontos iskoláztatására több gondot fordítson.

A *kesznyéteni* tanító utasítatik, hogy az egyházkerület által kiadott tankönyveket használja és használtassa.

A *lukai* tanító *B)* tabellát nem adván, a szokott bírságban elmarasztaltatik.

Lácán a mulasztás oly nagy mérvű, hogy a vizsgán 80 tanköteles közül csak 8 volt jelen.

A lácai egyház előjáróságát e hanyagságért közgyűlésünk jegyzőkönyvileg megróvja.

A *szentesi* tanító ismételve megintetik, hogy a vallás- és ének-tanításra több gondot fordítson.

A *perbenyiki* lelkészt felhívja közgyűlésünk, hogy jövőre hasson oda a községi iskolaszéknek, hogy a körlátogatás a vallás- és énektanítás eredményéről jelentést tehessen.

Az *ágycsernői* tanító utasítatik, hogy minden osztály vezetésénél szigorúan alkalmazkodjék az egyházkerületi tantervhez.

A *lelesz polyáni* egyház presbitériuma tantermének kibővítésére ismételve utasítatik.

Általános észrevételek.

1. A körlátogatói jelentések az ének és házi ipar tanításáról nem mindenütt, a népkönyvtárakról pedig épen sehol sem emlékezvén meg: a körlátogatók felhivatnak, hogy figyelmüket e tárgyakra is terjeszszék ki.

2. Mivel az egyházi előjáróságok az iskolai mulasztások ellenőrzésében általában véve gyengék: szigorúbb ellenőrzésre utasíttatnak:

3. Tanügyi bizottság felhívja egyházmegyét, hogy a liszikai tanítói értekezleti kör elnökének lemondása folytán új elnök választásáról gondoskodjék.

Az elnök-választás az értekezleti tagok joga levén, közgyűlésünk e jogtól a tagokat megfosztani nem akarja, ugyanazért a választást az értekezleti körre bízza, csupán azt várja el, hogy a választásról az egyházmegyei hatóságot értesítse.

4. A harangodi tanítói értekezleti kör beadott jegyzőkönyvében jelenti, hogy rendes nyári gyűlése alkalmával Barta János kesznyéteni tanító 40 éves működésének jubileumát a kesznyéteni egyház közreműködésével megünnepelte.

Az érdem elismerésének e nyilvánulását közgyűlés örvendetes tudomásul veszi.

Az előbbi ponttal kapcsolatban, tanügyi bizottság felhívja egyházmegyei közgyűlésünk figyelmét azon ritka körülményre, mely szerint Fodor József nagy-rozvági tanító a jövő 1892 ik évben fogja betölteni tanítói működésének 50-ik évét s e hosszú idő alatt a népnevelés terhes pályáján tanusított szorgalmas és eredményteljes munkálkodásáért illendőnek vélelmezi, hogy az érdemekben megőszült munkás félszázados jubileumában az egyházmegye is részt vegyen.

Közgyűlésünk örömmel vesz tudomást a tanügyi bizottság jelentéséről s kijelenti, hogy tehetsége szerint hozzájárul az ünnepély emeléséhez.

48. Tavaszai gyűlésünk jegyzőkönyvének 18, 24, 46, 49, 50, 52, 64, 72, 74, 75, 78, 82 és 83 pontjaiban jelzett, még eddig el nem intézett ügyek nyilvántartásban hagyatni rendeltetnek s azok elintézésével az azokban megnevezettek bízatnak meg.

49. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvastatván hitelesíttetnek.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1891. október 26. napján Sárospatakon tartott rendkívüli gyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Kopré Ferenc esperes és *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok mint elnökök. *Bodolai József*, *Tóth Lajos*, *Gecsei Péter*, *Körösi György* papi; *Szinyei Gerzson*, *Vecsey Oláh Miklós* világi tanácsbírák; *Horváth János* tokaji lelkész. Jegyzők: *Kónya András*, *Czinke István*.

1. Elnök esperes úr a jelen rendkívüli összejövetel okát és célját röviden ismertetvén, a gyűlést megnyitja.
2. *Szinyei Gerzson* tanácsbíró a főiskola részéről rendes zsinati képviselőül választatván, egyházmegyénk pótképviseletéről lemondott. Az időközben elrendelt szavazatok jelen gyűlésünkben felbontatván, azok általános többségével és pedig 61 szavazat közül 49 el br. Vay Sándor világi tanácsbíró választatott meg.
Báró Vay Sándor ennek folytán az elnökség által egyházmegyénk zsinati világi pótképviselőjéül kijelentetett s a választás eredményéről úgy a megválasztott képviselő, mint az egyházkerület püspöke értesítettni rendeltetett.
3. Olvastatott *Gecsei Péter* tanácsbíró és *Benedek Pál* mérnök szakértőnek a t.-ladányi lelkész lak építésének felülvizsgálása tárgyában beadott véleményes jelentése, melyben részletesen kimutatják azon hiányokat, melyek az építésnél tapasztaltak s melyek múlhatatlannul kiigazítást igényelnek.

A véleményes jelentést gyűlésünk azon utasítással rendel az egyházmegyei ügyésznek kiadatni, hogy Lazarovits Bernát tokaji lakos vállalkozót záros határidő alatt szólítsa fel, hogy hajlandó-e a jelentésben felsorolt hiányokat teljesíteni, a hibákat kiigazítani, ellenkező esetben a kellő jogorvoslat megszerzésére haladéktalanul tegye meg a lépéseket s eljárásának eredményéről tavaszi gyűlésünkre jelentést terjeszzen be.

4. Az egyházkerület 1891. évi tavaszi közgyűlésének 64. számú s pótlólag ugyannazon évi őszi gyűlésének a filloxera által oko-

zott károk kimutatását elrendelő határozata értelmében feterjesz-tendő lévén a) az egyes egyházakra nézve az összes jövedelmi források és alapok kimutatása, b) a lelkészi, c) a tanítói díjlevelek másolata s ezek alapján külön-külön mindeniknek a filloxera pusztítás miatti vesztesége, valamint indokolt vélemény arra nézve is, hogy mennyi azon szükséglet, mely múlhatlanul segély útján lenne fedezendő: a fentebbiekre vonatkozólag egyházmegyénk az alább írt egyházak, lelkészek és tanítók veszteségeiről a következő jelentést terjeszti fel:

I. Tolcsva.

a) Az egyháznak mint erkölcsi testületnek van 4 kat. hold 1234 □ öl szántóföldje, melynek kat. tiszta jövedelme 8 frt 71 kr, bérleti jövedelme 23 frt. Szőlője volt 3 kat. hold 553 □ öl, melynek kat. tiszta jövedelme 52 frt 41 kr. de amely 1879-től tíz éven át minden kiadás leszámításával 4388 frt 77 krt és így évenként átlag 438 frt 87 kr tiszta jövedelmet adott. De ha tekintetbe vesszük, hogy a szőlő 1884 óta a filloxera pusztítása miatt már sokkal kevesebbet termet, mint kellett volna: az egyház évi veszteségét legkevesebb 500 frtban kellett megállapítani.

Az egyháztagokra évenként egyházi adó ki lett vetve 300 frt, de ebből az egyháztagok elszegényedése folytán manapság már semmit sem lehet bevenni, mert a tagok egy része már eddig kivándorolt, a még meglevőket is csak a visszatoloncoltatás tartotta meg az egyháznak, de adandó alkalommal ezek is útrakelnek. Nincs tehát kilátás arra, hogy az egyház különben is elrongyolott épületeit feltarthassa. hivatalnokait fizethesse, adó kötelezettségének eleget tehessen. Egyszóval azon az úton áll, a mely a végleges megsemmisüléshez vezet.

b) A lelkész jövedelme díjlevél szerint 601 frt. Ennek alapját 6 hold szántóföld, 4 hold 1170 □ öl kaszáló és gyümölcsös-kert képezte összesen 111 frt jövedelemmel; továbbá 2 kat. hold 735 □ öl szőlő 145 frt díjlevél szerinti jövedelemmel s végül 350 frt készpénz. Miután pedig a szőlő teljesen elpusztult, s talaja más művelésre alkalmatlan, a készpénz pedig a hívek elszegényedése miatt behajthatatlan; a lelkész évi vesztesége 490 frt.

c) A tanító díjlevél szerinti jövedelme 302 frt, melyből ugyancsak a fenti okok miatt a díjlevél 5. és 7. tételében foglalt 60 frt tandíj és 190 frt készpénz teljesen bevehetetlen, tehát biztos fizetése 52 frt, hiány 250 frt.

A lelkész szőlőjére megjegyztetik, hogy az évenként nem 140 de átlag 250 frtot jövedelmezett.

II. Erdőhorváti.

a) Az egyház jövedelmi alapját az immár bevehetetlenné vált egyházi adón kívül (400 frt) két kat. hold 664 öl ingatlan (kat. tiszta jövedelme az egésznek 2 frt 72 kr., bérjövedelme 5—6 frt: továbbá 2 darab szőlő képezte, melyek 10 évi átlag szerint 250 frt tiszta jövedelmet adtak s melyek már teljesen elpusztultak. Az egyház vesztesége tehát 250 forint.

b) A lelkész jövedelme a díjlevél szerint 600 frtban van megállapítva, de ez csak papíron létezik. Szőlő birtoka nem volt ugyan, de

mivel a díjlevélben kitett 250 frt készpénzt az egyháztagok nem képesek megfizetni, s mivel csekély pár holdnyi földbirtoka is árvíznek, vagy helyesebben víz elhordásnak van kitéve: tényleges jövedelme a díjlevél értékének felét sem üti meg. Azért is, hogy megélhetése biztosítottassék, 250 frt évi segélyre van szüksége.

III. Erdőbenye.

a) Az egyház jövedelmét kiteszi 15 kat. hold 422 öl szántóföld évi 75 frt bérjövedelemmel. Tandíjból 100 frt, kamat 40 frt, s ezeken felül évenként az előbbi időben kivettett az egyháztagokra 900 frt. A legközelebbi években azonban részint a hívek kiköltözése (idáig 50 család ment ki), részint a honn maradtak kereseti forrásának kiapadása miatt már csak 300 frt volt kivethető s ezt sem lehet behajtani még végrehajtó útján sem. Az egyház évi jövedelme ez idő szerint 515 frt, melylyel szemben évi szükséglete 1169 frt. Fedezetlen hiány tehát 654 forint.

b) A díjlevél szerint a lelkési jövedelem 890 frt, melyből azonban most már levonandó két kat. hold 119 öl szőlő jövedelme 150 frt és az egyházi adóból bevehetlenné vált 200 frt készpénz fizetés. Évi vesztesége tehát 350 frt. Megjegyzendő, hogy a díjlevélben foglalt 10 vékásnyi parlag ezelőtt 8 évvel szőlővé alakítottatott át és pedig a lelkész saját költségén, úgy, hogy e szőlőnek elpusztulása folytán károsodása évenként ismét 150 frtot tesz.

c) A tanítói díjlevél pénzértéke 490 frt, melyből ez idő szerint bevehetetlen az egyházi adóból fedezett 400 frtnak fele. E hiány azonban már az egyház fedezethiányában bentfoglaltatik. A második tanítói állomást az egyház az ág. hitvallású evangélikusokkal egyesülten tartotta fenn, olyformán, hogy az evangélikusok adták az iskola-helyiséget és 100 frtot, a ref. egyház pedig a tanító fizetéséhez járult 200 frttal. Ez állomást azonban a folyó iskolai évre már be kellett szüntetni, mert nincs rá fedezet, úgy, hogy e miatt a 110 főre menő iskola kötelesek fele része az iskoláztatás áldásait nélkülözni kénytelen, mivel ennyi gyermek egy tanteremben el nem fér.

IV. O.-Liszka.

a) Van az egyháznak 12 hold 384 öl földje, 5 hold 903 öl rétje, melyeknek kat. jövedelme 40 frt 71 kr, továbbá 287 frt 38 kr. közpénztári tőkéje. Főjöveldemi forrását azonban a szőlő képezte, mely 12 év alatt 11992 frt 20 krt és így évenként átlag 999 frt 35 kr tiszta jövedelmet adott, s mely összeg a jövőre a talaj használhatatlan volta miatt teljesen elveszett. Az egyháztagokra kivetett 700 frt egyházi adó ezután fele részben sem lesz bevehető.

b) A lelkési jövedelem 669 frt 20 kr. Ebből bevehetetlen a 120 frt mustválság és a szőlők jövedelme 100 frt értékben. Vesztesége tehát 220 frt, megjegyeztetvén, hogy a szőlők nem 100, hanem 250 frtot jövedelmeztek évenként.

c) A tanító jövedelme 520 frt 37 kr. Ebből is bevehetlenné lett 120 frt mustválság, 60 frt tandíj és a sátoros ünnepeken eddig gyűjtött 30 frtnak mintegy fele része, továbbá 120 frt koszt válság; összes évi vesztesége tehát 315 frt.

V. Bódrog-Olaszi.

a) Az egyház összes ingatlan vagyonát 616 öl szőlő képezte, mely 10 évi átlag szerint 45 frt tiszta jövedelmet adott s mely teljesen elpusztult. Egyéb jövedelmi forrását az egyházi adó képezte, de miután az összesen négy teleknyi földdel bíró gazdák és semmi vagyonnal nem rendelkező zsellérek a szőlő elpusztulása s így egyetlen keresetforrásuk kiapadása folytán a legnagyobb megerőltetés dacára sem képesek 60 frtnál több terhet fedezni, a mivel szemben az egyház évi kiadása (állami és ártéri adó 85 frt 13 kr, egyenértéki adó 44 frt, tanítói nyugdíj-illeték 12 frt, épületek fentartása, biztosítása s vegyes kiadás 70 frt) 211 frt 13 kr-ra rúg: világos, hogy az egyház fedezetlen hiánya 151 frt 13 kr, tehát legalább is ennyi segélyre van évenként szüksége.

b) A lelkési jövedelem a díjlevél szerint 689 frt 94 kr. Ebből azonban mindenképp levonandó a 6-ik tétel alatti szőlő-jövedelem 60 frt; továbbá mivel a díjlevél megalkotása óta részint a gyakori árvizek, részint a filloxera miatt legkevésbé 20 család vagy elpusztult, vagy elköltözött, úgy, hogy a 48 frt must-váltság egészen és a 144 frtra becsült életnemű fizetésnek fele része bevehetetlenné vált: a lelkész évi veszteségét — tekintettel a díjlevél 7-ik pontja alatti jövedelmek apadására is — 185 frtban kellett megállapítani; megjegyeztetvén itt is, hogy a szőlő itt sem 60 frtot, hanem 10 évi átlagos számítás szerint 150 frt jövedelmet adott.

c) A tanító jövedelme a díjlevél szerint 353 frt 59 kr. De ebből a hívek elszegényedése és kiköltözése miatt szintén törölni kellett a 108 frtra becsült életfizetésnek felét, továbbá 25 frt 60 kr must-váltságot, az 5-ik tétel alatti munkaváltságból 7 frt 35 krt, személypénzből 6 frt 72 krt és a zsellérek által fizetni kötelezett 16 szekér fának árát 32 frtot. Ezek szerint a tanító évi vesztesége, mely segély útján fedezendő = 143 frt 68 kr.

VI. Vámos-Újfalu.

a) Az egyház egyedüli jövedelem-forrását 1 kat. hold 867 öl szőlő képezte, mely 10 évi átlagos számítás szerint 56 frt tiszta jövedelmet adott. Ezen kívül az egyháztagok 50 frt-al járultak az egyház kiadásainak fedezéséhez, de a melynek fizetésére ma már képtelenek. Az egyház segély útján fedezendő szükséglete tehát 106 frt.

b) A lelkési jövedelem a díjlevél szerint 401 frt 32 kr. Miután azonban az egyháztagok a filloxera miatt részben vagyontalanokká lettek, részben elköltöztek: az általok eddig fizetett életnemű és személypénz — melyek a díjlevélben 127 frt 12 krt tesznek — felére szállott alá, tehát a lelkész évi vesztesége 65 frtban volt megállapítandó.

c) A tanítói fizetés a díjlevélben 200 frt, melyből a fentebbi okokból szintén bevehetetlen 40 frt, a mely összeg tehát segély útján fedezendő.

VII. Petrahó.

a) Az egyháznak van 11 hold 1222 öl ingatlana, melynek évi bérleti jövedelme 50 frt. Volt továbbá két darab szőlője, 60 frt évi jövedelemmel. Az egyház kiadásait ezeken kívül egyházi adó fedezte. Tekin-

tettel azonban arra, hogy az 1890-ik évi óriási tűzvész miatt az egyház 2800 frt adóssággal van megterhelve s hogy az 1888-ik évi árvíz 45 család lakhelyét törölte el a földszínéről, a kik e miatt kiköltöztek s hogy a meglevők a filloxera pusztítása miatt kereseti forrásuktól elesetek, tehát fizetéseképtelenné lettek: az egyház évi hiánya 178 frtban állapított meg.

b) A lelkész kárthális jövedelme 666 frt 31 kr. Ebből azonban az előző pontban említett ok miatt mint bevehetetlen, levonandó a díjlevél 4—7-ik tételeiben jelzett életnemű és személypénz fizetésnek (140 frt 02 kr.) fele vagyis 70 frt és 80 frt must-váltság. A lelkész évi vesztesége tehát 150 frt.

c) A tanító jövedelme 423 frt. Ebből szintén bevehetetlen a szemes élet fizetésnek $\frac{1}{3}$ -ada = 40 frt, a must-váltságul fizetett 40 frt egészen; továbbá a személypénznek fele 20 frt, a tandíjnak fele 41 frt, végül a kenyér- és ebédváltságnak fele 20 frt, együtt 161 frt.

VIII. O n d.

a) Az egyház jövedelmi forrását a hívek által munkált 1 kat. hold szőlő képezte, mely 10 évi átlag szerint 66 frt tiszta jövedelmet adott s mely elpusztult.

b) A lelkész javadalma díjlevél szerint 601 frt, melyből a szőlőre 25 frt volt számítva. Vesztesége tehát a díjlevél szerint 25 frt; de tekintve, hogy a szőlő 12 kapás s hogy annak munkáltatása a lelkésznek kiadást nem okozott: tényleg sokkal többet, és pedig a presbitérium állítása szerint 180 frt tiszta jövedelmet adott, tehát évi vesztesége is ugyanennyi.

c) A tanítónak a kiküldött egyházmegyei bizottság jelentése szerint az egyház tagjai 8 hordó bort fizettek évenként, a minnek értéke (á 15 frt) 120 frtban volt megállapítva. Mivel az egyháztagok — szőlőjük teljesen elpusztulván — e fizetést nem teljesíthetik: a tanító veszteségét 120 frtban kellett megállapítani.

IX. M á d.

a) Az egyház egyedüli jövedelem-forrását 4 kat. hold 3 öl területű szőlő képezte, mely a gondnoki számadások bizonyítása szerint a legközelebbi évek csekély termése dacára, átlag 500 frt évi tiszta jövedelmet adott. Miután pedig az elpusztult szőlő talaja más művelési ágra teljesen alkalmatlan, a veszteség az egyházra nézve annyival inkább életkérdés, mivel a tisztán szőlőmunkából élő egyháztagok minden kereseti és megélhetési eszköztől elveszén, egyházi adó fizetésére is képtelenek.

b) A lelkészi díjlevél pénzértéke 615 frt. Ebből azonban manapság bevehetetlen az 1-ső tétel alatti 200 frt készpénz fizetésnek $\frac{3}{4}$ -e, vagyis 150 frt, továbbá a 4-ik tétel alatti 2 hordó bor ára 60 frt, végül a 3-ik tétel alatt jelzett s az egyház pénztárából fedezett failletőségnek szintén $\frac{3}{4}$ -e, 52 frt 50 kr. A lelkész vesztesége tehát 262 frt 50 kr.

c) A tanító díjlevél szerinti 480 frt jövedelméből mint behajthatatlan, szintén leszámítandó: az 1-ső tétel alatti készpénzfizetésnek $\frac{3}{4}$ -e = 90 frt; a must-váltság fejében fizetett tandíjból 112 frt 50 kr. Évi vesztesége tehát 202 frt 50 kr.

X. T á l l y a.

a) Az egyháznak főjövedelmi forrása volt az immár teljesen megszűnt egyházi adón kívül az egyháztagok által munkált 3 kat. hold 736 öl szőlő, mely állandóan jó karban tartatván, tíz évi átlag szerint, 790 frt tiszta jövedelmet adott évenként s miután már egyetlen tőke sincs benne, ugyanannyi veszteséget képez. E csapás annyival sujtóbb az egyházra, mivel a keresetforrás kiapadása folytán már eddig több mint száz munkabíró egyháztag vándorolt ki s a többiek legnagyobb része is vagyontalan lévén, az egyházi adó fizetésére képtelen.

b) A lelkész jövedelme díjlevél szerint 720 frt, de melyből az előbb említett okból bevehetetlen az 1-ső tétel alatti 210 frt készpénznek — mivel egyházi adóból és a szőlő jövedelméből fedeztetett — $\frac{3}{4}$ -e, = 156 frt; továbbá a 4 ik tétel alatti 1 kat. hold 390 öl szőlőnek egész jövedelme 100 frt s végül az 5 ik tétel alatti gabona-fizetésnek 180 frtnak $\frac{3}{4}$ -e = 135 frt. Így a lelkész évi vesztesége 391 frt, több mint jövedelmének fele. Itt is megjegyeztetik, hogy a lelkész javadalmát képezett szőlő a valóságban nem 100, hanem 250 frt tiszta jövedelmet adott.

c) A tanító karthális jövedelme 549 frt 50 kr. Ebből szintén le kell számítani az 1-ső és 2 ik tétel alatti 225 frt 50 $\frac{3}{4}$ -ét — 169 frt 11 krt, a 6-ik tétel alatti ajándékot 50 frtot és a 100 frtra becsült tandíjből 75 frtot, végül elpusztult szőlőjének a díjlevélben ki nem tüntetett, de valóban megszűnt 70 frt jövedelmét. Így díjlevél szerinti vesztesége 294 frt 11 kr, valóban pedig 364 frt 11 kr.

XI. G o l o p.

a) Az egyháznak van 27 hold földje 261 frt bérjövedelemmel. Volt ezenkívül két darabban 2100 öl kiterjedésű szőlője, mely átlag 100 frt tiszta jövedelmet adott s a mi teljesen elpusztult. Vesztesége tehát 100 frt.

b) A lelkészi díjlevél az adó levonásával 405 frt 39 kr. Azért oly csekély, mert a 3-ik tétel alatti szőlő jövedelem a filloxera pusztítása miatt 4 frtra van a díjlevélben felvéve, holott az esperesi kiküldött jelentése szerint évenként 55 frtot jövedelmezett. Ez után a lelkész vesztesége 55 frt.

c) A tanító jövedelme díjlevél szerint 320 frt 15 kr, melyből levonandó most már egy hordó bor ára 15 frt. Vesztesége tehát 15 frt.

XII. M o n o k.

a) Az egyház egyetlen jövedelmi forrását 2 kat. hold 847 öl szőlő képezte 250 frt évi tiszta jövedelemmel. Miután a szőlő teljesen elpusztult s talaja nagyon köves lévén, másra alkalmatlan: az egyház évi vesztesége 250 frt, melynek segély útján való pótlása annyival kívánatosabb, mivel az egyháztagok magok is leginkább szőlőművelésből éltek s attól elesvén, az egyház kiadásait nem fedezhetik.

b) A lelkész-tanító fizetése a tulságosan fölcsigázott kárta szerint 569 frt. Ebből is bevehetetlen már a 138 frtra becsült életnemű-fizetésnek fele része = 69 frt; a személy pénznek és tandíjnak (75 frt) fele: 37 frt 50 kr, továbbá két hordó gyűlt bornak ára 20 frt. A lelkész vesztesége tehát 126 frt 50 kr, mely összeg annál inkább fedezendő segély útján, mivel a díjlevélben foglalt egyéb fizetések is csak fele részét teszik az abban kitett értéknek.

XIII. L é g y e s - B é n y e .

a) Az egyháznak egyetlen jövedelmi forrását képezett 1 kat. hold 403 öl szőlője elpusztulván, évenként az egyház 70 frt tiszta hasznot veszített. Más jövedelmi forrása nincs.

b) A lelkész fizetése, a díjlevél szerint, az adó levonásával, 531 frt 30 kr. Miután azonban a hívek az utóbbi időben nagyon megfogytak, részben elszegényedtek: a fent jelzett fizetésből a lelkész elvesztett az 1 ső tétel alatti életnemű-fizetésből 80 frtot, a 3 ik tétel alatti must-fizetést (42 frtot) egészen és a 8 frt 15 kr készpénzt. Összes vesztesége = 130 frt 15 kr.

c) A küldöttség munkálata szerint a tanító vesztesége a lelkészi fizetés hiányának felét vagyis 65 frt tesz.

XIV. S z e r e n c s .

a) Volt az egyháznak 1 kat. hold 399 öl szőlője, mit az egyház tagjai műveltek meg s mely így évenként 120 frt tiszta jövedelmet adott. Miután a szőlő teljesen elpusztult, az egyház évi vesztesége 120 frt. Megjegyzendő, hogy az egyháznak más nemű földbirtoka nincs.

b) A lelkész jövedelme a díjlevél szerint az adó levonásával 562 frt 10 kr, melyből az általa használt szőlő elpusztulása folytán levonandó 70 frt és must-váltság 40 frt. Összes vesztesége = 110 frt.

c) A tanítói jövedelem nem szenvedett csokkulást.

XV. B o d r o g - K e r e s z t ú r .

a) Az egyház jövedelmi forrásai: 15 hold föld 150 frt bérjövdelemmel és 1800 frt tőkének kamatja 90 frt. Ezekkel szemben az egyház rendes évi kiadási szükséglete 345 frt. Az így előállott 105 frt hiányt a szőlőiktől megfosztott egyháztagnak legfeljebb fele részben képesek fedezni, úgy, hogy az egyháznak, habár szőlője nem volt is, 50 frt fedezetlen hiánya marad.

b) A lelkész-tanítónak szőlő-jövedelme nem lévén, veszteséget nem szenved.

XVI. T a r c z a l .

a) Volt az egyháznak két darab, összesen 4 kat. hold 587 öl szőlője, mely 10 évi átlag szerint 651 frt tiszta jövedelmet adott. Miután a szőlő teljesen elpusztult, a talaj pedig más művelési ágra alkalmatlan és mivel a filloxera miatt az egyháztagnak is jelentékeny kárt szenvedtek s így egyházi adó fizetésére csak részben képesek: az egyháznak a szőlő által szenvedett veszteségét nem kárpótólhatják.

b) A lelkész javadalmához tartozott 1 kat. hold 808 öl szőlő, melynek évi jövedelme 10 évi átlag szerint 201 frtot tett, szintén teljesen elpusztult s a díjlevél 4 ik pontjában jelzett 160 frt must-váltság is bevehetetlen.

XVII. T o k a j .

a) Az egyház jövedelmét legnagyobb részben 5 kat. hold szőlő képezte, mely 7 évi átlag szerint 700 frt tiszta jövedelemmel járult az egyház szükségéinek fedezéséhez, de a melytől végképen elesett. Mai

nap még meglevő biztos jövedelmi forrásai a következők: részvény-osztalék 190 frt, kihelyezett tőkék kamatai 182 frt és egy kórházi épületből bérlet 60 frt, összesen 432 frt, melylyel szemben az egyházi épületek fentartását, tűz elleni biztosítását, harangozó, sírásó fizetését és a vegyes kiadásokat nem is enélvte, fizetni köteles az egyház a lelkész és tanító részére készpénzben 765 frt, fapénz-váltásba 32 frtot. Már csak itt is 365 frt hiány mutatkozik, de a mely összeg az előbb említett kiadásokkal 700 frtra emelkedik, mely összeget egyházi adó gyanánt kell az egyháztagokra kivetni. Miután pedig az egyháztagok a filloxera által jövedelmükben érzékenyen megrövidítettek, a legjobb akarat dacára sem képcsek 500 frtnál több terhet elviselni, úgy, hogy az egyháznak még 200 frt fedezetlen évi hiánya marad.

XVIII. Kis-Dobsza.

Az egyháznak, mint erkölcsi testületnek egyedüli jövedelem forrását 2 kat. hold szőlő képezte, mely 16 évi átlag szerint számítva, évenként 151 frt 78 kr tiszta jövedelmet adott s melyet a filloxera teljesen elpusztított. Az egyház vesztesége annál érzékenyebb, mivel a talaj meredksége és csuszamlós volta miatt más célra nem alkalmas. az egyház pedig az 1889-ik évi tűzvész folytán, mely összes egyházi épületeit megsemmisítette, nagy adóssággal van megterhelve. Évi vesztesége — 151 frt 78 kr.

Jegyzették: *Kónya András* főjegyző az 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 pontokat és a rendkívüli gyűlés jegyzőkönyvét egészen.

Czinke István a 8 és 40-ik pontot.

Komjáthy Gábor: 5, 12, 13, 14, 15, 22, 30, 31, 32, 33 és 34.

Dr. Kesső Géza világi jegyző a 23, 25, 26, 27, 28 és 29. pontokat.

Tárgymutató.

- Ágcsernői tanítót illeti a 47 pont.
 Barati Ferencz kenézi lelkészt 28.
 Bartha János tanítót 5.
 Báji egyházat 47.
 Bálint Dezső lelkészt 19.
 Berzéki egyházat 32.
 Bereczkii egyházat 9, 10.
 Béky Endre tanítót 16.
 Bodrog-keresztúri egyházat 16 és a rendkívüli gyűlés 4.
 Bodolai József tbíró 12, 28.
 Bódogh Károly tbíró 12.
 Czinke István lelkészt 4, 12, 48 (52 tavaszi pont).
 Czigándi értekezleti kört 48 (tavaszi 83 pont).
 Csanálosi egyházat 37, 38.
 Csontos Gábort 44.
 Egyházkerületet 7, 8, 10, 11, 45,
 Egyházmegyét 47,
 Egyházakat és iskolákat általában 42, 47.
 Erdőbényei egyházat rendkívüli gyűlés : 4.
 Erdőhorvátii egyházat 9 és rendkívüli gyűlés 4.
 Esperesi hivatal 25, 41.
 Futó Lajos tanítót 16.
 Fűrjész Tamás lelkészt 9.
 Géresi (Kis) egyházat 9.
 Gecsei Péter tbíró 18, 19, 33, 39.
 Gönczy Bertalan tanítót 16.
 Horváth János lelkészt 39.
 Hazai Bélát 47.
 Hernád-németii egyházat 47.
 Igaz József lelkészt 34.
 Kaki egyházat 9.
 Kenézlii egyházat 47.
 Keresztúri József tbíró 39.
 Kesső Géza egyházmegyei ügyész 26, 28, 29, 33, 48
 (tavaszi 24, 49, 50, 72, 63.) és rendkívüli gyűlés 3.
 Kesznyéteni iskolát 47.
 Király-Helmeci egyházat 48 (tavaszi 74-75 pont).
 Kisdobszai egyházat 46 és rendkívüli gyűlés 4.
 Komjáthy Gábor egyházmegyei jegyzőt 30, 31, 39, 45.
 Kónya András főjegyzőt 14, 38.
 Kopré Ferenc esperest 4.
 Kovács János v.-újfalui lelkészt 9.
 Körlatogatókat 47.
 Kőrösi György tbíró 39.

- Kun Miklós lelkészt 9.
 Lábos István lelkészt 9, 23.
 Lácái egyházat 29, 47.
 Legyesbényei egyh. 9, 11, 47 rendk. gy. 4.
 Lcleszi egyh. 9, 11.
 Lelesz-pólyáni egyh. 47.
 Liszkai egyh. rendk. gy. 4.
 Liszkai tanítói kört 47.
 Lukai egyh. 9.
Majláth József grófot 30.
 Mádi egyh. 9, 10. rendk. gy. 4.
 Mecner András tbírót 3, 12.
 Mecner Béla egyhm. gondnokot 4, 19, 30, 31.
 Miskolci Endre segédlelkészt 15.
 Monoki egyházat rendkívüli gyűlés 4.
Nagy Károly szomatori lelkészt 9.
 Nagy-kövesdi egyházat 35.
Olaszi egyházat 9. rendkívüli gyűlés 4.
 Olaszi tanítót 47.
 Ondi egyházat 9. rendkívüli gyűlés 4.
Olbey Jánosné lelkész özvegyet 25.
 Ólbey János lelkészt 39.
Pap János golopi lakost 27.
 Pál Albert lelkészt 36.
 Pálócy József lelkészt 9, 39.
 Petrahói egyházat és tanítót 9, 22, 23, 47.
 Pilsy Ferdinánd tbírót 3.
 Püspök urat: 6.
Ricsei egyházat 25.
 Rác Abrahám lelkészt 33.
 Réthy Pál lelkészt 27.
Sallai Sándor lelkészt 9.
 Sári egyházat 24.
 Sárospataki egyházat 47.
 Séra József pácini lakost 48 (a tavaszi gyűlés 82 pont).
 Segélyezett egyházakat és egyéneket 41.
 Szánthó István lelkészt 9, 21, 24, 48 (tavaszi gy. 46),
 Szathmáry József segédlelkészt 15.
 Szentesi egyházat 9, 47.
 Szerencsi egyházat 47. rendkívüli gyűlés 4.
 Szilva János tállyai tanítót 5.
 Szinyei Gerzson tanácsbíró 4.
 Szomatori egyházat 9.
 Tállyai egyházat 10, 26, rendkívüli gy. 4.
 Tarcali egyházat rendkívüli gyűlés 4.
 Tiszaladányi egyházat 9 és rendkiv. gy. 3.
 Tokaji egyházat 9, 11, 47 és rendkiv. gy. 4.
 Tolcsvai egyházat 9, 17, 18, rendkiv. gy. 4.
 Tóth Lajos tbírót 4, 12, 13, 19, 32, 39,
 Török István lelkészt 29.
Vay Sándor br. tbírót 3, 8. rendk. gy. : 2.
 Vámosújfalvai egyházat és iskolát 9, 47. rendk. gy. : 4.

Vecsey Olah Miklós tanácsbíró 12.
Végh Bertalan ügyvédet 22.
Végh János iclkészt 19.
Vékei egyházat 48 (tavaszi gyűlés: 18. 64).
Zitás Bertalan lelkészt 39.
Zombori Gedő tbíró 3, 4, 21, 23, 39.
Zombori egyházat és iskolát 47.
